

LIITE 2 Arkeologiset inventoinnit

Liite sisältää Neittävänvaara-Honkalankankaan YVA-menettelyn yhteydessä laaditut, Neittävänvaaran aluetta koskevat arkeologiset inventoinnit ja niiden täydennykset.

- 1) Siikalatva Neittävänvaara tuulipuiston hankealueen arkeologinen inventointi 2023 (Mikroliitti Oy)
- 2) Vaala Honkalankangas Siikalatva Neittävänvaara Tuulivoimahankkeitten v. 2022 ja 2023 arkeologisten inventointien täydennysselvitys 2025 (Mikroliitti Oy)

Siikalatva Neittävänvaara tuulipuiston hankealueen arkeologinen inventointi 2023

Antti Bilund ja Jesse Keskinen

Tilaaaja: Enersense Wind Oy

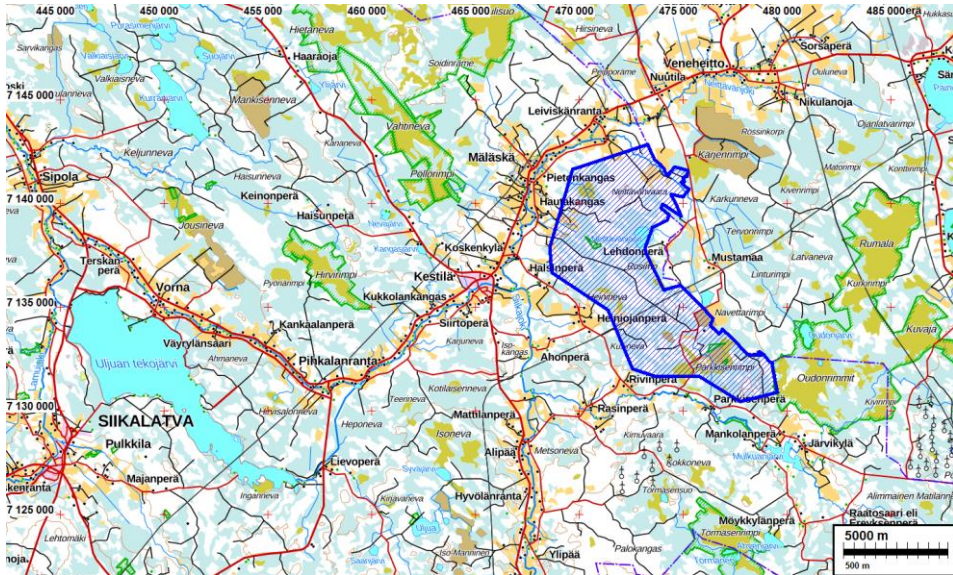
Sisältö

Perustiedot	2
Kartat	3
Inventointi.....	6
Tulos	9
Lähdeluettelo.....	9
Muinaisjäännökset	10
1 Siikalatva Kuoppakangas 1.....	10
2 Siikalatva Kuoppakangas 2.....	12
3 Siikalatva Neittävänvaara	13
4 Siikalatva Myllyrimminkangas	14
5 Siikalatva Latvaneva.....	16
6 Siikalatva Matalakaarto.....	17
7 Siikalatva Pirtinsalmenkankaat	18
8 Siikalatva Iso Teerivaara.....	20
9 Siikalatva Hautakangas	21
10 Siikalatva Kusineva 1.....	23
11 Siikalatva Kusineva 2.....	24
12 Siikalatva Pienenpirtinkangas	25
13 Siikalatva Tuohimaa 1.....	26
14 Siikalatva Tuohimaa 2.....	27
Luonnonmuodostuma	29
15 Siikalatva Tuohimaa 3.....	29

Kansikuva: Muinaisjäännöksiä inventointikohteessa 7 Pirtinsalmenkankaat. Tervapirtin kiuas näkyy kumpareena keskellä olevan männyn rungon edessä, etualalla olevan sammalpintaisen alueen reunassa. Tervahauta näkyy taustalla saman männyn kohdalla. Kuvattu pohjoiseen.
Kuva: Antti Bilund.

Perustiedot

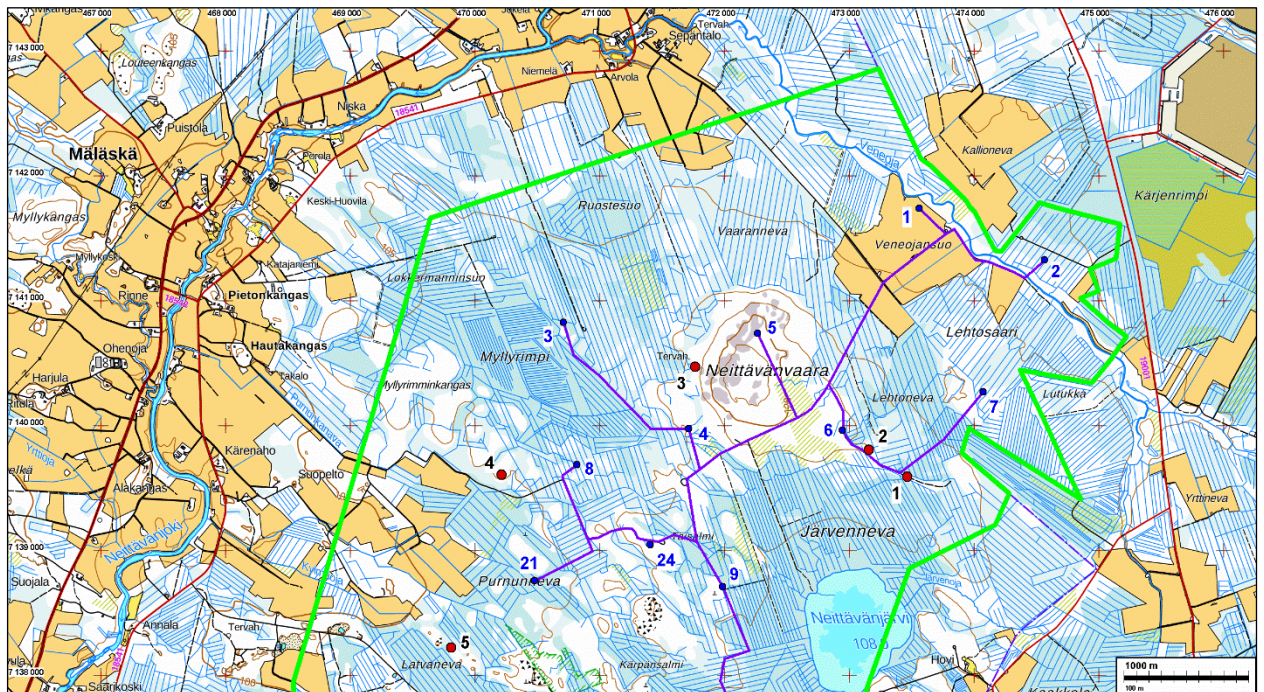
Alue: Neittävänvaaran tuulivoimapuiston hankealue Siikalatvan kunnan itäosassa.
Tarkoitus: Selvittää hankealueen kiinteät muinaisjäännökset ja muut arkeologiset suojelukohdet – selvittää hankkeen vaikutus muinaisjäännöksiin.
Maastotyö: Elokuun loppu 2023.
Tilaaja: Enersense Wind Oy.
Tekijät: Mikroliitti Oy, Antti Bilund ja Jesse Keskinen.
Tulokset Alueelta ei tunnettu ennen inventointia yhtään muinaisjäännösrekisteriin merkittyä arkeologista kohdetta. Inventoinnissa löytyi 14 kohdetta, jotka ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä. Yksi niistä on kivikautinen asuinpaikka, muut 13 tervahautoja. Tervahautakohteista yhdessä on kaksi tervahautaa ja kolmessa myös tervapirtin kiuas. Yksi peruskarttaan merkitty tervahauta todettiin luontaiseksi kivikossa olevaksi kuopaksi, eikä siis ole suojelukohde. Se on dokumentoitu statuksella luonnonmuodostuma.

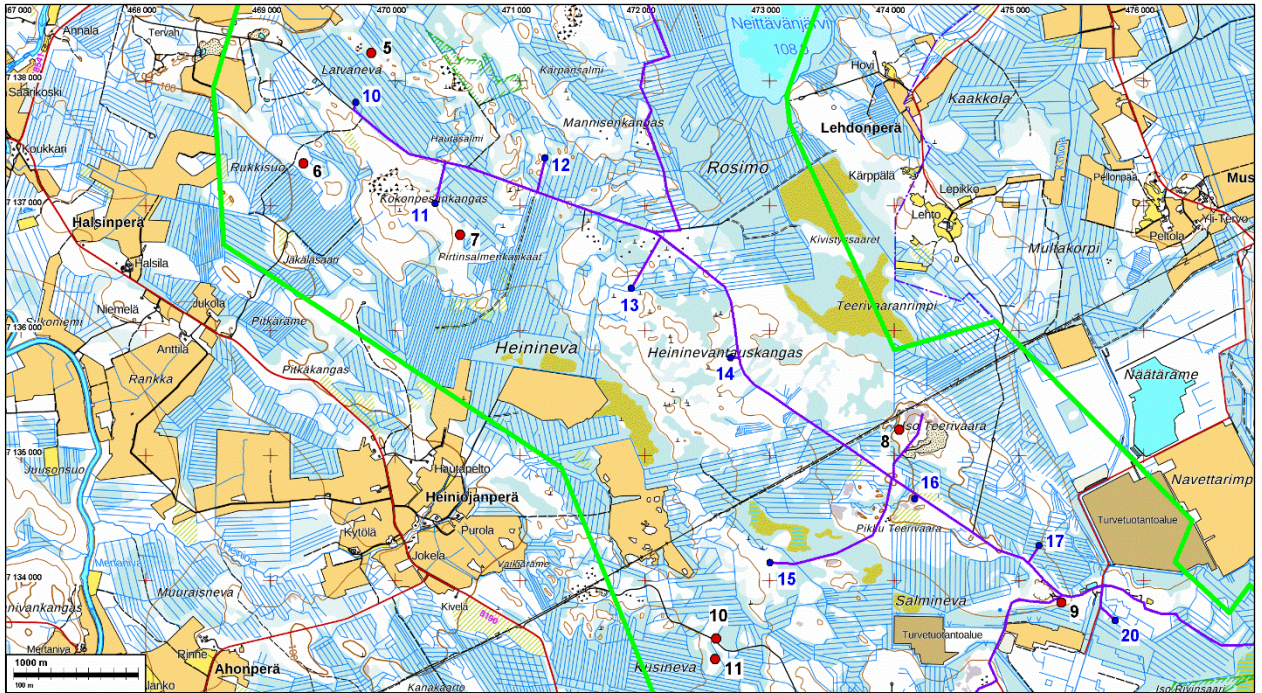
Inventointialue on merkitty tummansinisellä viivoituksella. Siikalatvan kunnan keskustaajama Pulkkila on lähimmillään noin 25 km päässä lännessä, ja Oulujärven ranta 12 km päässä idässä Painuanlahdessa (kartan oikeassa yläkulmassa). Kestilän kirkonkylä on hankealueen länsipuolella Siikajoen varrella.

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta 12/2023. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 12/2023. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon, eikä niillä ole mitään kokoelmaturunusta. Valokuvat ovat digitaalisia ja ne ovat tallessa Mikrolitti Oy:n palvelimella ja sen varmuuskopioilla, joissa myös raporttiedostot ja materiaali alkuperäisenä.

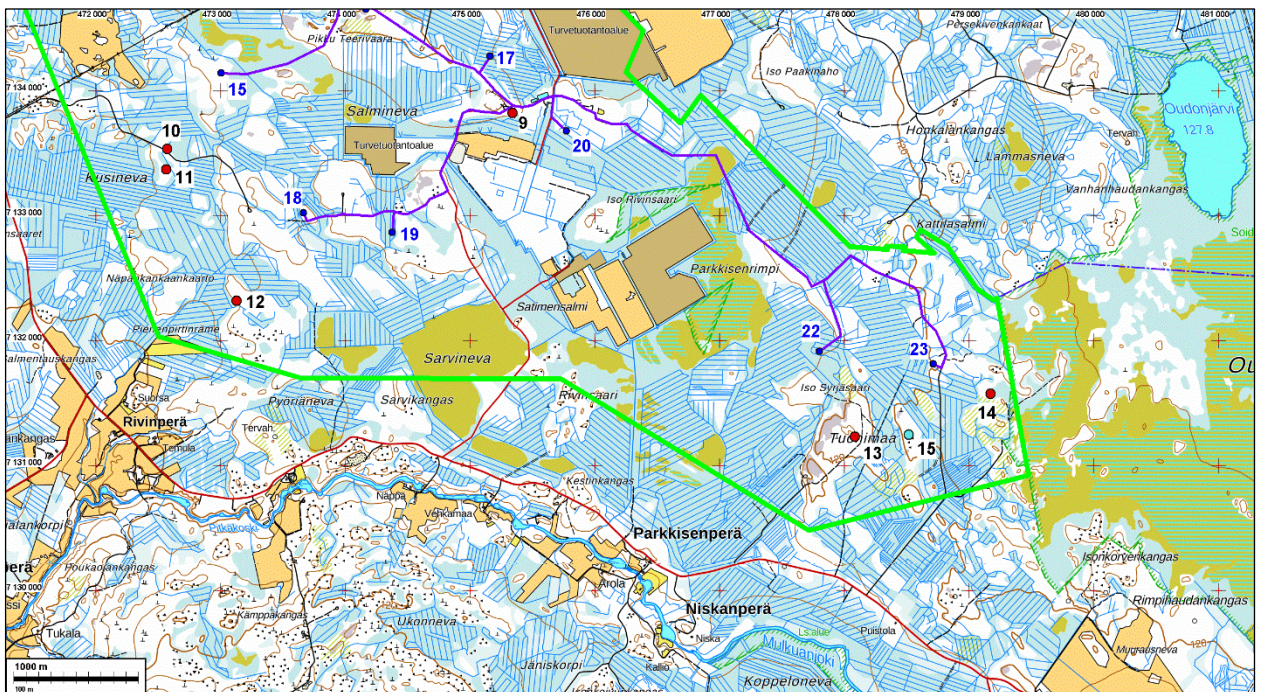
Kartat

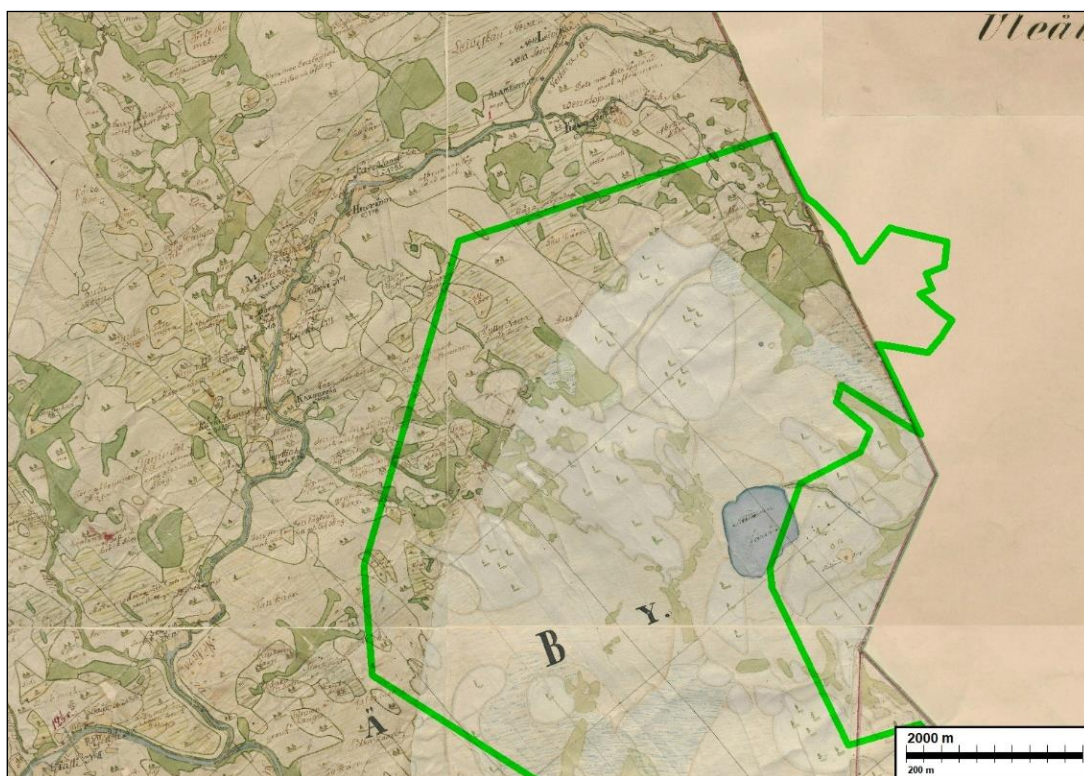

Neittävänvaaran tuulipuiston luoteisosa. Hankealueen raja on merkitty vihreällä viivalla. Tuulivoimaloiden paikat on merkitty tummansinisillä palloilla ja numeroilla (1-24). Rakennettavat ja parannettavat tiet on merkitty violetilla viivalla. Inventointikohteista kiinteät muinaisjäännökset on merkitty mustilla numeroilla ja isoilla punaisilla palloilla (inventointikohteet 1-14). Inventointikohde 15, jonka kohdalla peruskartassa on tervahauta, todettiin luonnonmuodostumaksi (ei suojelukohde). Se on merkitty isolla turkoosilla pallolla.

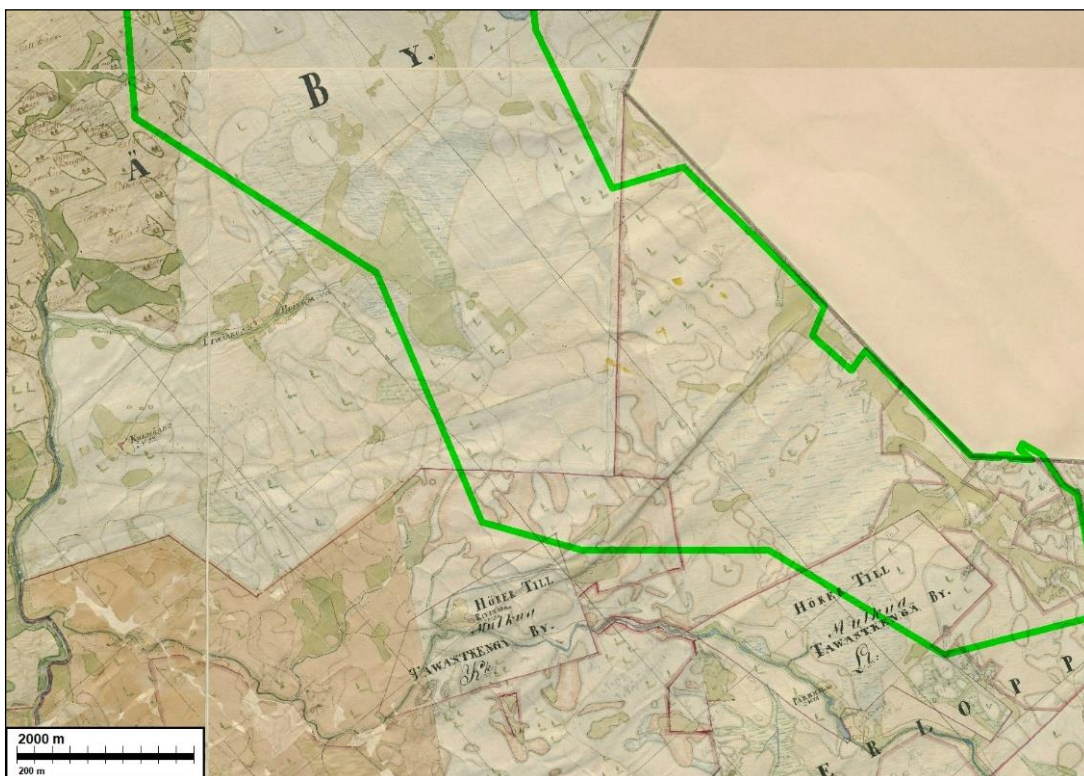

Ylhäällä: Neittävänvaaran tuulipuiston keskiosa. **Alhaalla:** Neittävänvaaran tuulipuiston kaakkoisosaa. Hankealueen raja on merkitty vihreällä viivalla. Tuulivoimaloiden paikat on merkitty tummansinisillä palloilla ja numeroilla (1-24). Rakennettavat ja parannettavat tiet on merkitty violetilla viivalla. Inventointikohteista kiinteät muinaisjäännökset on merkitty mustilla numeroilla ja isoilla punaisilla palloilla (inventointikohteet 1-14). Inventointikohde 15, jonka kohdalla peruskartassa on tervahauta, todettiin luonnonmuodostumaksi (ei suojelukohde). Se on merkitty isolla turkoosilla pallolla.

Hankealueen pohjoisosa 1800-luvun puolivälin Kestilän pitäjänkartalla (Pitäjänkartta 1846). Kartoittamaton alue oikealla on Säräisniemen pitäjää (nykyisin Vaalan kuntaa). Hankealueen rajan poikkeamat pitäjän rajasta johtuvat osittain siitä, että hankealueen raja seuraa nykyistä kunnan rajaa. Kartoittamaton alue pitäjän rajan itäpuolella on suota, nykyisin osittain peltoa. Asutus ja pellot ovat Neittävänjoen varrella hankealueen länsipuolella. Kestilän kirkko on kartan vasemmassa alakulmassa Siikajoen pohjoispuolella.

Hankealueen eteläosa 1800-luvun puolivälin Kestilän pitäjänkartalla (Pitäjänkartta 1846). Lähimmät asutukset ovat Heiniojan talo lounaassa sekä Rivinojan ja Parkkilan talot etelässä, Mulkuanjoen varrella. Suuri osa hankealueen eteläosasta on kruununmaata. Mulkuanjoki laskee kartan vasemmassa laidassa pohjoiseen virtaavaan Siikajokeen.

Inventointi

Enersense Wind Oy on suunnittelemassa tuulivoimalapuistoa Siikalatvan Neittävänvaaraan ja sen kaakkoispuoliselle alueelle, joka monilla kohdilla koillisessa rajautuu Vaalan kuntaan. tuulivoimapuistoon suunnitellaan 24 tuulivoimalaa. Enersense Wind Oy tilasi Neittävänvaaran tuulivoimapuiston hankealueen arkeologisen inventoinnin Mikroliitti Oy:ltä. Antti Bilund ja Jesse Keskinen tekivät maastotyön elokuun lopulla 2023 työn kannalta hyvissä olosuhteissa.

Hankealue sijaitsee Siikalatvan kunnan itäosassa, Kestilän kirkonkylän itäpuolella ja kokonaan entisen Kestilän kunnan alueella. Alue on luoteesta kaakkoon enimmillään noin 14,5 km pitkä ja kolmesta viiteen kilometriä leveä. Se on korkeustasoilla 100–128 mmpy (metriä meren pinnan yläpuolella). Korkeimpia kohtia ovat 120 mmpy taso yläpuolelle ulottuvat Neittävänvaara alueen luoteispäässä, Iso Teerivaara keskiosassa ja Tuohimaa kaakkoispäässä. Ne ovat kaikki melko pienialaisia ja loivapiirteisiä kankaita, joiden lakialueilla on paljon avokalliota. Topografia alueella on hyvin loivapiirteistä, ja useamman metrin korkeuserot lyhyellä matkalla ovat harvinaisia. Yleensä maasto laskee lännessä olevan Siikajoen laakson ja siihen koillisesta laskevan Neittävänjoen laakson suuntaan. Alueen lounaispuolella on Siikajokeen laskeva Mulkuanjoki ja koillispuolella Neittävänjokeen laskeva Veneoja. Veneojaan laskee Järvenojan kautta myös alueen koillisrajalla sijaitseva Neittävänjärvi, joka on ainoa alueella oleva luontainen avovesialue. Neittävänjärvi (108 mmpy) on noin kilometrin läpimittainen lampi, jonka rannat ovat tasaista suota. Suuri osa koko inventointialueesta on suomaastoa. Suot ovat suurelta osin ojitettuja ja kasvavat vaihtelevasti metsää, mutta joitakin avosoitakin alueella on jäljellä. Soilla on useita entisiä ja myös käytössä olevia turvetuotantoalueita sekä joitakin pienialaisia peltoja. Kuivan maan alueet ovat kangasmaastoa, jossa maaperä on enimmäkseen kivistä hiekkamareenimaata, paikoitellen pelkkää louhikkoa. Korkeimpien maastonkohtien tienoilla on joitakin pienialaisia avokallioita. Alueen eri osissa on pienillä alueilla nähtävissä lajittunutta, vähäkivistä hiekkamaata, joka yleensä esiintyy yleismuodoltaan kaarevina matalina harjanteina. Näitä muinaisia rantavalleja on näkyvillä muutamilla kankailla alueen keskiosassa ja myös ohutturpeisilla suoalueilla. Hiekkamaata saattaa olla alueella laajemminkin tasaisten suoalueiden turvekerrosten alla. Varsinaisia harju- ja muodostumia alueella ei näytä olevan. Hankealue on lähes kokonaan talousmetsää. Alueen läpi kulkee luoteesta kaakkoon Teerivaarantie Navettakankaalle ja Navettakankaantie sieltä etelään. Lisäksi alueen reunaosiin tulee eri suunnista useita metsäautoteitä. Alueella ei ole asutusta.

Alue on jääkauden jälkeen paljastunut veden alta maankohoamisen seurauksena Itämeren Ancylus-järvivaiheen loppupuolella, jokseenkin samaan aikaan kuin Oulujärvi on kuroutunut merestä erilliseksi järveksi. Oulujärven pinnan tason määräävä kynnys (noin 120 m mpy) Vaalassa on samalla tasolla kuin maasto inventointialueen keskiosassa, joka on likimain samalla maankohoamisen isobaasilla (lounaaseen kynnystä), joten alueen korkeimmat maastonkohdat ovat paljastuneet hiukan ennen Oulujärven kuroutumista ja alimmat osat vähän sen jälkeen. Tämä rantavaihe alueella on kuitenkin nopean maankohoamisen vuoksi ollut kaiken kaikkiaan lyhyt, muutamia satoja vuosia. Periaatteessa tältä ajalta alueella on saattanut säilyä jäänteitä meren rannalla olleesta asutuksesta, mutta sellaisten löytymistodennäköisyys ei ole suuri. Meren rannan loitottua maankohoamisen jatkuessa hankealueelle on muodostunut järvi ainakin nykyisen Neittävänjärven kohdalle ja ehkä muitakin pieniä järviä, jotka ovat myöhemmin kokonaan soistuneet umpeen. Näiden järviäntaiden reunoilla ei nykyisin suoksi muuttuneessa maastossa ole nähtävissä rantasidonmaiselle esihistorialliselle asutukselle sopivia maastonkohtia. Koska alue on sen jälkeen koko esihistoriallisen ajan ollut kaukana merkittävämmistä vesistöistä, asutusta ja jäänteiden löytäminen on epätodennäköistä.

Historiallisella ajalla hankealue on ollut syrjäistä takamaata. Vanhimmassa kohtalaisen tarkassa kartassa eli pitäjänkartassa 1800-luvun keskivaiheilla alueelle ei ole merkitty asutusta, viljelyksiä.

Tuon aikaisesta alueen käytöstä kertovat pitäjänkartalle merkityt suoniityt ja nykyisen peruskartan tervahaudat.

Pitäjänkartassa hankealueen maat kuuluvat pääasiassa Kestilän kylään. Hankealueen kaakkoisosassa on kruunun metsämaata ja joitakin kauempana etelässä olevaan Tavastkengän kylään kuuluvia suoniittyjä. Lähinnä hankealuetta olevat talot ovat lännessä Neittävänjoen itäranalla Kestilän kylään kuuluneet Keränen (Kestilä N:o 9), Huovinen (Kestilä N:o 8), Kärki (Kestilä N:o 1) ja Karhunnäpää (Kestilä N:o 30). Lounaassa lähinnä on ollut Heiniojan talo (Kestilä N:o 18) ja etelässä Mulkuanjoen varrella aiemmin Tavastkengän kylään, myöhemmin Mulkuan kylään kuuluneet Rivinoja (Mulkua N:o 13) ja Parkkila (Mulkua N:o 12). (Pitäjänkartta 1846) Kaikki edellä mainitut talot ovat olleet noin kilometrin päässä hankealueen rajasta. Maanmittauslaitoksen uudistusarkiston Uudistushakemistossa luetelluista maanmittaustoimituksista on nähtävissä, että tämän jälkeen uudistaloja Kestilän ja Mulkuan kyliin on perustettu runsaasti 1800-luvulla ja 1900-luvun ensimmäisillä vuosikymmenillä, mutta tämä uusi asutuskin on syntynyt hankealueen ulkopuolelle, lähemmäs vanhaa asutusta. Samasta lähteestä ilmenee myös, että pitäjänkartassa näkyvä pitäjän raja Säräisniemen pitäjää (nykyisin Vaala) vastaan on käyty vasta vuosina 1838–1840.

Ilmeisesti ainoa Neittävänvaaran hankealueella sijainnut asutus on ollut Navettakankaan talo. Se on perustettu asutustilana valtion maalle 1930-luvulla Kestilän Mulkuan kylään talona numero 56 (MH Uudistusarkisto). Vuoden 1973 peruskartassa talon ympärillä on peltoja. Taloon silloin tullut vain polkuja etelästä Mulkuanjoen varren asutulta alueelta ja pohjoisesta Vaalan puolelta Lehdön talosta. Lähin tie on ollut noin kahden kilometrin päässä koillisessa soiden takana. Nykyisin Navettakankaan talonpaikalla on jäljellä kaksi pientä ulkorakennusta. Pellot ovat lähes kokonaan metsittyneet.

Siikalatvan alueella on suoritettu vain vähän arkeologista inventointia. Kestilän kunnan perusinventointi on Mika Sarkkisen tekemä ja vuodelta 1996. Inventoinnissa on tarkastettu aiemmin tunnetut muinaisjäännökset ja löytöpaikat sekä löydetty jonkin verran uusiakin kohteita. Nyt inventoitavalle alueelle ei ole paikannettu yhtään arkeologista kohdetta. (Sarkkinen 1996, s. 8, kartta) Sarkkinen (s. 111) kuvaa lyhyesti myös muutamia historiallisen ajan jäännöksiä, joita ei inventoinnin tekoaikana ole vielä pidetty muinaisjäännöksinä. Näistä hankealueelle osuu paikallisen asukkaan Sarkkiselle ilmoittama tervahauta ja kiukaansija Heiniojanperällä, Pirttisalmenkankailla. Sarkkinen ei ole käynyt paikalla. Ilmoitetut koordinaatit ovat likimääräiset, mutta todennäköisesti ilmoitus on tarkoittanut inventointikohdetta [7 Pirtinsalmenkankaat](#). Toinen alueelle jossain määrin kohdistunut aiempi inventointi on Metsälamminkankaan ja Kestilän välisen voimajohtolinjan inventointi vuonna 2019. Siinä on tarkastettu muutamia alueita Neittävänvaaran hankealueen eteläosassa (Schulz & Itäpalo 2019, s. 12 kartta). Aiempien tutkimusten perusteella hankealueella ei vuoteen 2023 mennessä ollut dokumentoitu yhtään maastossa tarkastettua arkeologista kohdetta.

Valmisteluvaiheessa tutkittiin aluetta kuvaavaa maanmittauslaitoksen 5p-laserkeilausaineistosta laadittua maastomallia eli rinnevarjostetta, josta paikallistettiin arkeologisesti mielenkiintoisia kohteita ja maastoja. Yleisimpiä ja selvimmin erottuvia maastokohteita tällaisessa tarkastelussa ovat tervahaudat. Pienialaisempiakin kohteita voidaan havaita, mutta niiden tunnistaminen on vaikeampaa ja epävarmempaa. Mahdollisia muinaisjäännöksiä etsittiin pitäjänkartoilta, jotka alueella ovat arkistotietojen mukaan vuodelta 1846, sekä vanhoilta peruskartoilta (1973).

Vanhoilla kartoilla ei ole merkittynä kohteita, jotka ovat potentiaalisia muinaisjäännöksiä. Rinnevarjosteessa näkyviä kohteita, yleensä erilaisia kuoppia, tarkastettiin maastossa 33 kappaletta. Näistä 14 todettiin tervahautoiksi (kohteet 2–14). Kolmesta tervahautakohteesta löytyi myös tervapirtin kiuas. Pyyntikuoppia ei löytynyt, vaikka rinnevarjosteessa kahdessa kohdassa havait-

tiin kooltaan ja maastosijainniltaan sellaisiksi sopivia kuoppia. Muut rinnevarjosteen perusteella tarkastetut kuoppajäänteet olivat luontaisia kivisessä moreenimaastossa olevia kuoppia tai modernin ihmistoiminnan tuloksia. Rinnevarjosteen avulla paikannettiin myös kivilautisten asuinpaikkojen kannalta sopivia muinaisia rantamuodostumia. Näitä tarkastettiin varsinkin Teerivaaroen ja Hautakankaan välisellä alueella, mutta myös muutamissa muissa paikoissa. Tällaiselta muinaiselta rantavallilta löytyi asuinpaikka [1 Kuoppakangas 1](#).

Maastossa tarkastettiin myös yksi nykyiselle peruskartalle merkitty tervahauta, jota ei ole kartan osoittamalla paikalla. Kohde on raportoitu luonnonmuodostumana, [15 Tuohimaa 3](#).

Vasemmalla: Kalliomaastoa voimalapaikalla numero 5 Neittävänvaaran laella. Kuva: Jesse Keskinen.

Oikealla: Hankealueelle tyypillistä kivistä moreenimaastoa voimalapaikalla numero 11. Kuvattu länteen.

Kuva: Antti Bilund.

Vasemmalla: Tasaista, mutta pinnalta kivistä, kuivaa kangasmaastoa voimalapaikalla numero 24. Taus-

talla maasto muuttuu suoksi ilman selvää rajaa. Kuvattu länteen. Kuva: Antti Bilund. **Oikealla:** Eräs rinnevarjosteessa mielenkiintoiselta kuopalta näyttänyt kohde voimalapaikan 19 itäpuolella. Kuva: Jesse Keskinen.

Vasemmalla: Louhikkoista, mutta tasaista kangasta voimalapaikan 18 länsipuolella. Rinnevarjosteessa paikalla näkyi useita pieniä kuoppia noin 20 m läpimittaisella alueella. Nämä osoittautuivat metsänuudistuksen yhteydessä syntyneiksi moderneiksi jäljiksi. Kuvattu itään. **Oikealla:** Osa rinnevarjosteesta näkyvistä säännöllisistä, tervahautaa muistuttavista kuopista oli pieniä hiekkakuoppia, kuten tämä kohteen 13 Tuohimaa 1 kaakoispuolella. Kuvat: Jesse Keskinen.

Tulos

Alueelta ei tunnettu ennen inventointia yhtään muinaisjäännösrekisteriin merkittyä arkeologista kohdetta. Inventoinnissa löytyi 14 kohdetta, jotka ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä. Yksi niistä on kivekautinen asuinpaikka, muut 13 tervahautoja. Tervahautakohteista yhdessä on kaksi tervahautaa ja kolmessa myös tervapirtin kiuas. Yksi peruskarttaan merkitty tervahauta todettiin luontaiseksi kivikossa olevaksi kuopaksi, eikä siis ole suojelukohde. Se on dokumentoitu statuksella luonnonmuodostuma.

23.12.2023

Antti Bilund
Jesse Keskinen

Lähdeluettelo

- MH uudistusarkisto. *Maanmittaushallituksen uudistusarkisto. Uudistushakemisto: Kestilä Mulku*. Kansallisarkisto. Verkossa:
<https://astia.narc.fi/uusiastia/viewer/?fileId=5721496255&aineistoid=2509794063>.
- Pitäjänskartta 1846. *Lehdet 3414 01 Kestilä, 3414 02 Kestilä, 3414 04 Kestilä, Kestilä, 3414 05 Kestilä*. Kansallisarkisto. Verkossa:
https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2386950493,
https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2386950983,
https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2386957704,
https://astia.narc.fi/uusiastia/kortti_aineisto.html?id=2386959721.
- Sarkkinen, Mika 1996. *Kestilä. Inventointi 1996*. Pohjois-Pohjanmaan liitto/Museovirasto.
- Schulz, Hans-Peter & Itäpalo, Jaana 2019. *Siikalatva, Vaala, Metsälamminkangas-Kestilä 110 kV voimajohtolinjan arkeologinen inventointi 24.-25.10.2019*. Keski-Pohjanmaan arkeologiapalvelu.

Muinaisjäännökset

1 Siikalatva Kuoppakangas 1

Mjtunnus: uusi kohde
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: kivikautinen
 Laji: asuinpaikka

Koordin: N 7139591 E 473467 Z 113–114

Tutkijat: Antti Bilund ja Jesse Keskinen inventointi 2023

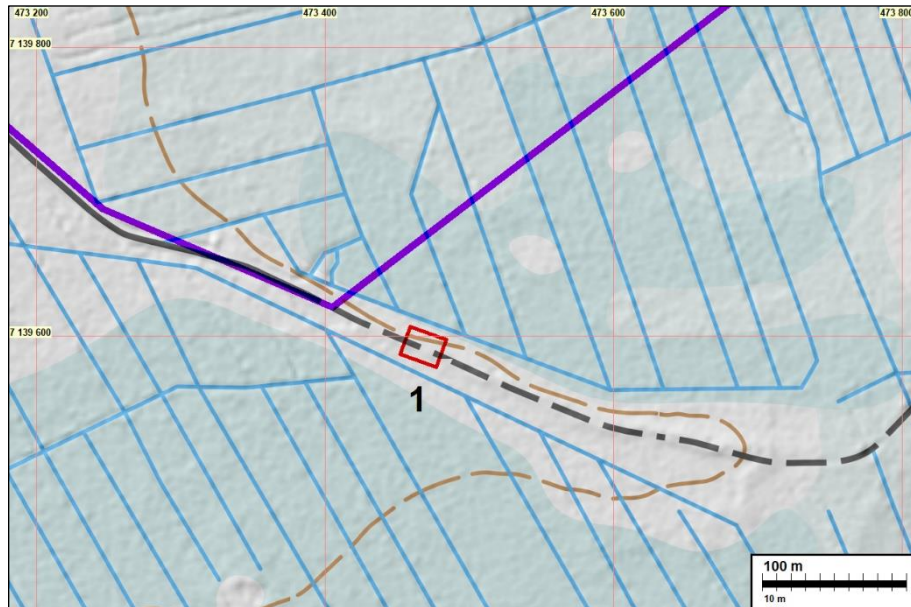
Vaikutus hankkeeseen: Lähin suunniteltu tie on noin 40 m päässä kohteen luoteessa.

Huomiot: Bilund 2023: Neittävänvaara jatkuu kaakossa loivasti kaakkoon laskevana Kuoppakankaana. Kuoppakankaan kaakkoiskulmasta itäkaakkoon suuntautuu matala, kapea hiekkaharjanne, joka noin puolen kilometrin päässä päättyy hieman muuta harjannetta korkeampaan ja leveämpään kumpareeseen. Harjannetta ympäröivät laajat suot. Harjanne on selvästi vallimainen rantamuodostuma, joka on syntynyt Ancyclusjärven rannalle veden pinnan ollessa sen juuren tasalla. Samanlaisia, mutta matalampia ja heikommin suomaastosta erottuvia valleja on hieman alemmilla korkeustasoilla etelässä, idässä ja pohjoisessa. Valli on poikkileikkaukseltaan laakean kupera, noin kymmenen metriä leveä ja kohoaa puolesta metrillä metriin nykyisen suon pinnan yläpuolelle. Suo on silmämääräisesti arvioiden ja myös korkeuskäyrien perusteella hieman, ehkä muutamia kymmeniä senttimetrejä alempana vallin pohjoispuolella, joten avovesi on ehkä ollut sillä puolella vallin syntymisen aikaan. Aivan varmana tätä ei kuitenkaan voi pitää, koska mineraalimaan pinnan profiili suon alla ja suokerrostumien paksuus vallin eri puolilla ei ole tiedossa.

Maaperä vallilla on rantavoimien lajittamaa hiekkaa, jonka seassa on vähän soraa ja pieniä kiviä. Vallilla kasvaa harvaa mäntymetsää. Vallin laella kulkee tie, joka on ainakin jossain määrin kunnostettua ja rakennettua metsäautotietä kohteesta noin 50 m luoteeseen olevalle kääntöpaikalle asti. Kääntöpaikalta vallin itäkärkeen asti ja siis myös kohteen kohdalla tie on tasaiselle hiekkamaalle kulumalla syntynyt ajoura. Tielle ei ole tuotu maa-ainesta muualta eikä tietä ole muutenkaan rakennettu. Vallin kärjessä ja joissakin kohdissa ajouran reunoilla on pieniä kaivantoja, joista on otettu hiekkaa. Kohteen kohdalla maaperä on kuitenkin luonnontilainen.

Koska valli on hyvin rantasidonlaiseksi asuinpaikaksi sopivaa maastoa, se tarkastettiin koko matkalta kääntöpaikalta vallin itäkärkeen eli noin 350 m pituudelta. Havaintomahdollisuudet ajouralla olivat melko hyvät. Karikkeen peittämän ja paljaan, sadeveden huuhtoman, hiekkapinnan osuus ajouralla vaihteli paikallisesti, mutta oli keskimäärin samanlainen koko matkalla. Ajouralta löytyi noin kymmenen kvartsi-iskosta ja kaksi pientä palaneen luun murua noin 20 m matkalta kohteen koordinaattipisteen N 7139591 E 473467 ympäristöstä. Muualta ei löytynyt mitään muinaisjäännöksiin viittaavaa. Havaintojen perusteella paikalla on pienialainen asuinpaikka, joka todennäköisesti ajoittuu aikaan, jolloin paikka on ollut rannalla, eli varhaismesoliittiseen kauteen. Paikan ollessa rannalla ainakin toisella puolella nykyisen suon paikalla on ollut avovettä ja toisellakin todennäköisesti alavaa kosteikkoa

tai suota. Siten asuinpaikka rajoittuu todennäköisesti vallille. Kohde on rajattu tämän mukaisesti.

Inventointikohde numero 1 Kuoppakangas 1 ja sille ehdotettu muinaisjäännösrajaus merkittynä punaisella viivalla peruskarttapohjalle, johon on lisätty rinnevarjoste. Suunniteltu tie on merkitty violetilla viivalla.

Vasemmalla: Asuinpaikan Kuoppakangas 1 maastoa soiden ympäröimällä muinaisella rantavallilla, jonka päällä kulkee ajoura. Asuinpaikka on kuvan keskellä. Kuvattu kaakkoon. **Oikealla:** Asuinpaikkalöydöt kerättiin 20 m matkalta ajouralta, vasemmalla olevasta monihaaraisesta koivusta 5–20 m kuvaussuuntaan. Kuvattu kaakkoon. Kuvat: Antti Bilund.

Vasemmalla: Asuinpaikan Kuopakangas 1 maastoa soiden ympäröimällä muinaisella rantavallilla, jonka päällä kulkee ajoura. Asuinpaikka on kuvan keskellä. Kuvattu luoteeseen. **Oikealla:** Rantavallilla ajouran varrella on joitakin pieniä hiekkakuoppia, mutta asuinpaikan kohdalla maasto on ehjä. Kuvattu itäkaakkoon asuinpaikan kaakkoispuolelta, samasta kohdasta kuin edellinen kuva. Kuvat: Antti Bilund.

2 Siikalatva Kuoppakangas 2

Mjtnunnus: uusi kohde
 Status: kiinteä muinaisjäänös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: työ ja valmistuspaikat, tervahauta

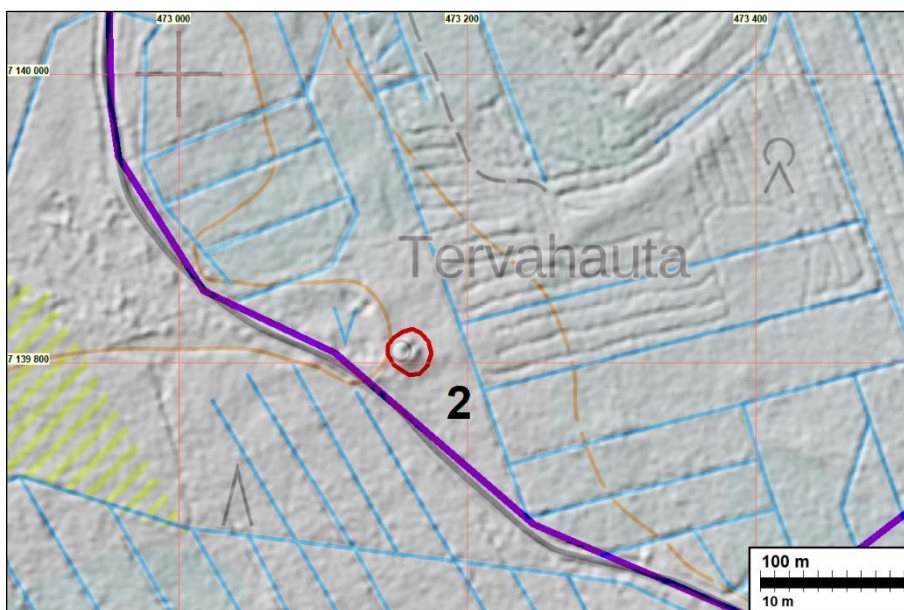
Koordin: N 7139807 E 473158

Tutkijat: Antti Bilund ja Jesse Keskinen inventointi 2023

Vaikutus hankkeeseen: Lähin suunniteltu tie on noin 20 m päässä lounaassa.

Huomiot: Bilund 2023: Kohde sijaitsee Kuoppakankaan laidasta kaakkoon ulkonevalla matalalla hiekkaharjanteella, jota muilla suunnilla ympäröi suo. Maaperä on vähäkivistä hiekkaa. Tervahaudassa ja sen ympäristössä kasvaa sekametsää. Kohteen lounaispuolella kulkee metsäautotie luoteesta kaakkoon. Se on lähimmillään 20 m päässä tervahaudasta. Tervahaudan ympäristössä on lounaassa, lännessä ja luoteessa on joitakin pienialaisia kasvillisuuden peittämiä kaivantoja. Lähimmät lounaassa saattavat olla tervahaudan rakentamiseen liittyviä kuoppia, joista on otettu maata haudan valliin. Metsäautotien varrella ja kauempana luoteessa sijaitsevat ovat myöhempiä hiekkakuoppia, joita on myös kauempana lännessä, metsäautotien lounaispuolella.

Paikalla on tervahauta, joka on merkitty peruskarttaan. Haudan läpimitta vallin ulkoreunasta mitattuna on noin 20 m. Tervahaudan kuopan läpimitta on noin 11 m ja syvyys noin 150 cm. Kuopan muoto on jonkin verran epämääräinen, sillä sen sisällä ja valleissa on paljon eläinten kaivamia koloja ja niistä kaivetusta maasta muodostuvia kasoja varsinkin haudan itäpuoliskossa. Vallin korkeus ulkopuolelta on noin 1 m, koillisessa 1,5 m. Halssi on koillisessa. Halssin kohdalla reunavallissa on painuma. Tervanlaskukuoppa vallin ulkopuolella on 6 m pitkä, 2 m leveä ja avautuu koillisessa suolle.

Inventointikohde numero 2 Kuoppakangas 2 ja sille ehdotettu muinaisjäännösrajaus merkittynä punaisella viivalla peruskarttapohjalle, johon on lisätty rinnevarjoste. Suunniteltu tie on merkitty violetilla viivalla.

Vasemmalla: Tervahaudan Kuoppakangas 2 lounaispuolisko, keskellä valli ja oikealla haudan kuoppa. Kuvattu luoteeseen. **Oikealla:** Tervahauta kuvattuna ulkopuolelta. Etualalla tervanlaskukuoppa ja sen takana haudan valli, jossa on halssin kohdalla matala painuma. Kuvattu lounaaseen. Kuvat: Antti Bilund.

3 Siikalatva Neittävänvaara

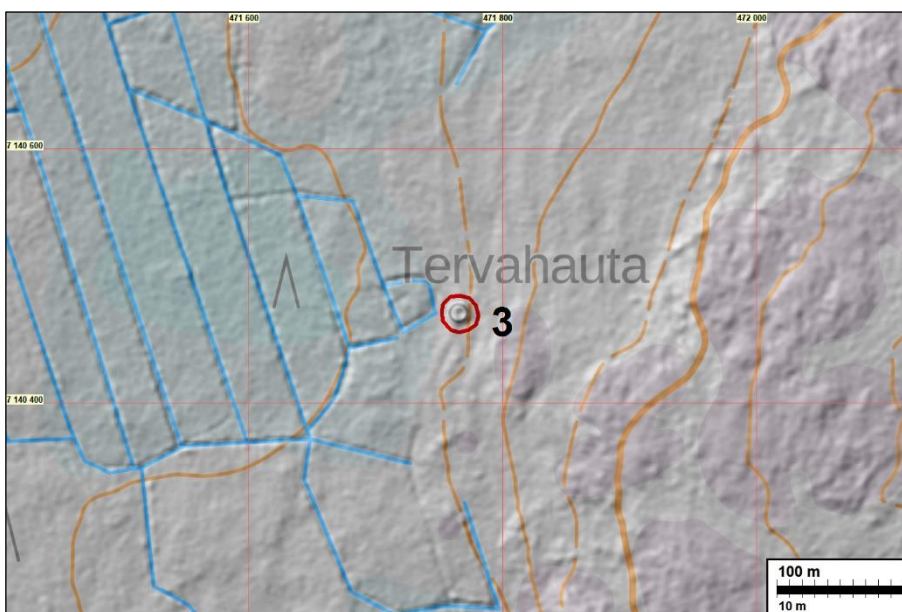
Mjtunnus: uusi kohde
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: työ ja valmistuspaikat, tervahauta

Koordin: N 7140469 E 471766

Tutkijat: Antti Bilund ja Jesse Keskinen inventointi 2023

Vaikutus hankkeeseen: Lähin suunniteltu voimalapaikka (voimala 4) on 500 m päässä etelässä.

Huomiot: Keskinen 2023: Tervahauta sijaitsee Neittävänvaaran korkeimman huipun länsipuolella suhteellisen loivassa rinteessä. Tervahaudan länsipuolella on ojitettua metsämaastoa ja itäpuolella kohoaa Neittävänvaaran korkein huippu. Tervahaudan kuoppa on suhteellisen loivareunainen, halkaisijaltaan noin 6 metriä ja syvyydeltään noin metrin. Tervahautaa ympäröi leveä valli, joka kohoaa noin 0,5 metriä ympäröivän maaston yläpuolelle. Valleineen tervahaudan halkaisija on noin 16 metriä. Tervahaudan vallissa ei ole havaittavissa selkeää halssin jäännöstä tai las-kukuoppaa.

Inventointikohde numero 3 Neittävänvaara ja sille ehdotettu muinaisjäännösraja-
us merkittynä punaisella viivalla peruskarttapohjalle, johon on lisätty rinnevarjoste.

Vasemmalla: Tervahaudan Neittävänvaara etelä- ja keskiosaa kuvattuna eteläisen vallin ulkopuolelta kaakosta luoteeseen. **Oikealla:** Tervahaudan Neittävänvaara keskiosaa kuvattuna pohjoisvallilta etelään.

Kuvat: Jesse Keskinen.

4 Siikalatva Myllyrimminkangas

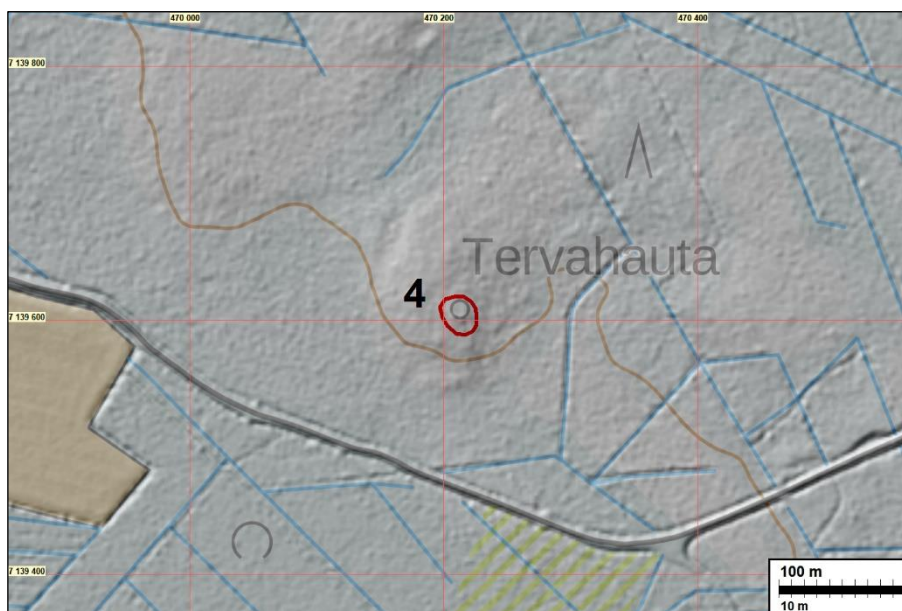
Mjtunnus: uusi kohde
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: työ ja valmistuspaikat, tervahauta

Koordin: N 7139604 E 470214

Tutkijat: Antti Bilund ja Jesse Keskinen inventointi 2023

Vaikutus hankkeeseen: Lähin suunniteltu tie on noin 500 m päässä idässä.

Huomiot: Keskinen 2023: Tervahauta sijaitsee Myllyrimmen eteläpuolella, noin 120 metriä Myllyrimmen eteläpuolelta kulkevalta metsäautotieltä pohjoiseen. Maasto on koi-vua ja mäntyä kasvavaa suhteellisen tasaista metsäkangasta. Tervahaudan kuop-pa on suhteellisen loivareunainen, halkaisijaltaan noin 7 metriä ja syvyydeltään noin metrin. Tervahautaa ympäröi matala valli, joka kohoaa vajaan puoli metriä ympäröivän maaston yläpuolelle. Valleineen tervahaudan halkaisija on noin 10 metriä. Eteläisessä vallissa on havaittavissa halssin jäännöspainanteena ja vallin ulkopuolella pohjois-eteläsuuntainen laskuoja, joka on pituudeltaan noin 7 metriä ja syvyydeltään noin 0,5 metriä. Sekä tervahaudan valleilla, että kuopassa kasvaa puustoa, joka vaikeuttaa tervahaudan havaitsemista maastossa.

Inventointikohde numero 4 Myllyrimminkangas ja sille ehdotettu muinaisjäännösrajaus merkittyinä punaisella viivalla peruskarttapohjalle, johon on lisätty rinnevarjoste.

Vasemmalla: Tervahaudan Myllyrimminkangas keskiosaa kuvattuna pohjoisvallilta etelälounaaseen. **Oikealla:** Tervahaudan laskuoja kuvattuna etelävallilta lounaaseen. Kuvat: Jesse Keskinen.

5 Siikalatva Latvaneva

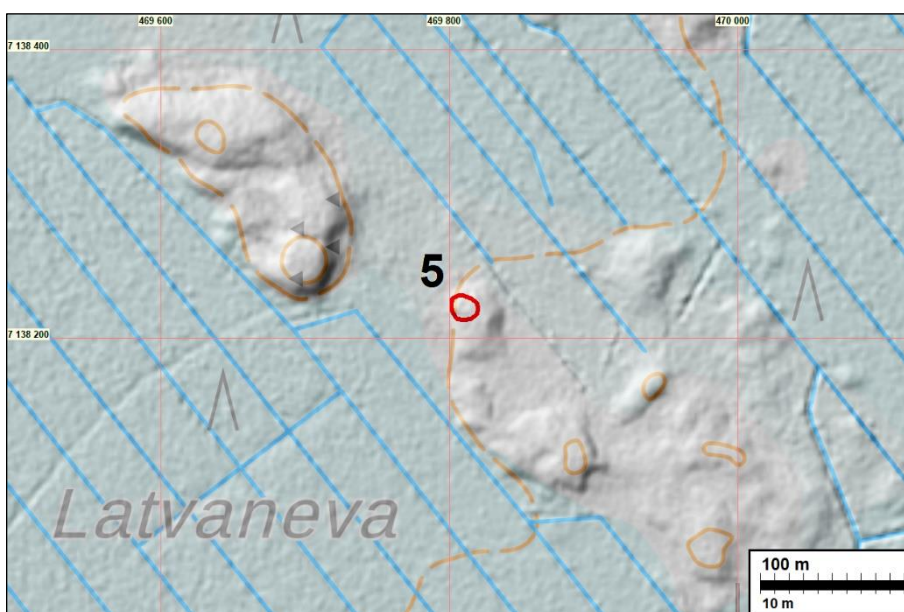
Mjtnnus: uusi kohde
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: työ ja valmistuspaikat, tervahauta

Koordin: N 7138222 E 469811

Tutkijat: Antti Bilund ja Jesse Keskinen inventointi 2023

Vaikutus hankkeeseen: Lähin suunniteltu voimalapaikka (voimala 10) on noin 400 m päässä etelälounaassa.

Huomiot: Keskinen 2023: Tervahauta sijaitsee Latvanevan koillisosassa, noin 450 metriä Teerivaarantiestä koilliseen. Tervahauta sijaitsee ojitettujen kosteiden metsämaasto-
 tojen välisellä kuivemmalla saarekkeella, joka kasvaa pääasiassa nuorta koivikkoa. Tervahaudan kuoppa on reunoiltaan suhteellisen loiva, halkaisijaltaan noin 8 metriä ja syvyydeltään noin metrin. Tervahaudan vallit ovat suhteellisen matalat ja ko-
 hoavat alle puoli metriä ympäröivän maaston yläpuolelle. Valleineen tervahaudan halkaisija on noin 14 metriä. Lounaisessa vallissa on havaittavissa halssin jäännö
 ja vallin ulkopuolella laskuoja suunnassa koillinen-lounas, pituus noin 3 metriä ja syvyys noin 0,5 metriä. Sekä tervahaudan kuoppa, että vallit kasvavat nuorta koi-
 vua.

Inventointikohde numero 5 Latvaneva ja sille ehdotettu muinaisjäännösraja-
 ssa merkittynä punai-
 sella viivalla peruskarttapohjalle, johon on lisätty rinnevarjoste.

Vasemmalla: Tervahaudan Latvaneva keski- ja pohjoisosaa kuvattuna kaakkoisvallilta luoteeseen. **Oikealla:** tervahaudan Latvaneva keski- ja eteläosaa kuvattuna pohjoisvallin ulkopuolelta etelään. Kuvat: Jesse Keskinen.

6 Siikalatva Matalakaarto

Mjtnnus: uusi kohde
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: työ ja valmistuspaikat, tervahauta

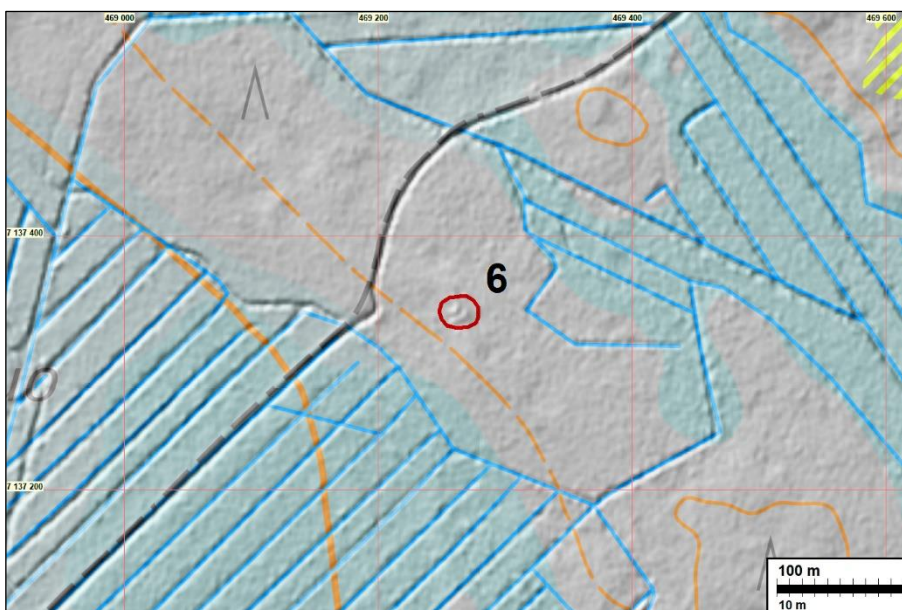
Koordin: N 7137338 E 469264

Tutkijat: Antti Bilund ja Jesse Keskinen inventointi 2023

Vaikutus hankkeeseen: Lähin suunniteltu tie on noin 600 m päässä koillisessa.

Huomiot: Bilund 2023: Kohde hyvin loivasti lounaaseen laskevalla moreenikankaalla Rukki-suon koillispuolella, noin 50 m päässä suon reunasta. Maaperä on vaihtelevasti kivistä moreenia. Rinteellä on rinnevarjosteessa näkyviä, mutta maastossa heikosti havaittavia rantamuodostumia, kuten kankaan nimessä olevan osan kaarto perusteella voi olettaa. Kankaalla on pienialaisia luontaisia painanteita, jotka ovat jonkin verran soistuneita. Tervahaudassa ja sen ympäristössä kasvaa sekametsää. Kohteen länsipuolella on metsäautotie lähimmillään 60 m päässä tervahaudasta.

Paikalla on tervahauta, joka ei ole merkitty peruskarttaan. Haudan läpimitta vallin ulkoreunasta mitattuna on noin 15 m. Tervahaudan kuopan läpimitta on 8–9 m ja syvyys 120–150 cm. Kuoppa on reunoiltaan profiililtaan laakea. Haudan keskellä jyrkkäreunaisempi osa, halkaisijaltaan noin 2 m. Vallin korkeus ulkopuolelta on vähimmillään 0,5 m koillisessa, enimmillään 1,5 m lounaassa. Halssi suuntautuu länsilounaaseen. Halssin kohdalla reunavallissa on syvä painuma tai kaivanto, joka ulottuu selvästi vallin sisäpuolelle. Se vaikuttaa kaivannolta erityisesti, koska sen pään ja haudan keskellä olevan syvän kuopan välissä haudan pohjalla on maa-kasa. Tervanlaskukuoppa vallin ulkopuolella on, matala, 6 m pitkä ja 1,5 m leveä.

Inventointikohde numero 6 Matalakaarto ja sille ehdotettu muinaisjäännösrajaus merkittynä punaisella viivalla peruskarttapohjalle, johon on lisätty rinnevarjoste.

Vasemmalla: Tervahauta Matalakaarto kuvattuna ulkopuolelta. Etualalla oikealla näkyy haudan pohjoispuolella olevia matalia kaivantoja. Niiden takana on tervahaudan valli ja taaempana tervahaudan kuoppa, johon aurinko paistaa. Kuvattu etelään. **Oikealla:** Tervahaudan eteläpuoliskoa, oikealla haudan kuoppa ja etualalla valli, joka kaartaa kuopan taakse oikealle. Keskellä, koivun takana on halssin paikka, jonka kohdalla vallissa on painuma. Kuvattu länteen. Kuvat: Antti Bilund.

7 Siikalatva Pirtinsalmenkankaat

Mjtunnus: uusi kohde
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: työ ja valmistuspaikat, tervahauta

Koordin: N 7136768 E 470520

Tutkijat: Antti Bilund ja Jesse Keskinen inventointi 2023

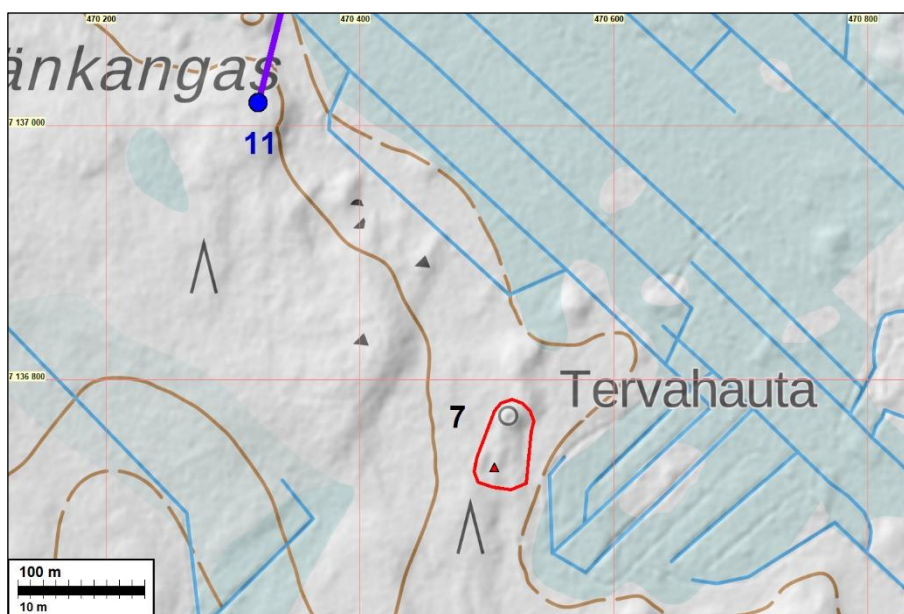
Vaikutus hankkeeseen: Lähin suunniteltu voimalapaikka (voimala 11) on noin 300 m päässä luoteessa.

Huomiot: Bilund 2023: Kohde sijaitsee laajan moreenikankaan reunalla. Maaperä on kankaalla kivistä hiekkamoreenia, mutta kankaan reunalla on paikallisesti vähäkivistä rantavoimien lajittamaa hiekkamaata, osittain vallimaisina muodostumina. Idässä on suota. Alueella kasvaa mäntyvaltaista metsää.

Kohteen pohjoisosassa on tervahauta. Sen kokonaisläpimitta on noin 18 m. Kuopan läpimitta on 8–9 m ja syvyys 1,7 m. Valli on tasalakinen ja leveä. Sen korkeus ulkopuolelta vähimmillään 1 m lännessä ja enimmillään 2 m kaakossa, suolle laskevan rinteän puolella. Halssi on kaakossa. Tervahauta on yleensä hyväkuntoinen. Eri puolilla on kuitenkin pienialaisia eläinten kaivelun jälkiä, eniten halssin suunnalla, missä tervanlaskukuoppa on osittain täyttynyt eläinten kaivamasta maasta.

Tervahaudan eteläpuolella, vallin ulkoreunasta 32 m etelälounaaseen (N 7136731 E 470506), on kankaalla kiukaan jäännös, joka on todennäköisesti kuulunut tervapirttiin. Aivan sen vieressä, luoteispuolella on noin 3 m läpimittainen pyöreä tai kulmista pyöristyneen neliön muotoinen, noin 20 cm syvä painanne. Kiuasröykkiö on pohjoisesta etelään noin 2,5 m pitkä, 1,5 m leveä ja 30–50 cm korkea. Se on muodoltaan soikea tai hieman kaareva niin, että korkein kohta on painanteen kulman reunalla ja matalammat päät kaartuvat painanteen reunan mukaisesti sen kummallakin puolella. Röykkiön kivet ovat särmikkäitä, läpimitaltaan noin 20 cm. Kairauksissa röykkiössä todettiin noin 20 cm syvyydellä nokista hiekkaa ja yhdessä kohdassa noin 5 cm paksu hiilikerros, jonka alla oli puhdasta hiekkaa.

Röykkiön ympärillä on tiheää varvikkoa, paitsi eteläpuolella, missä on noin aarin kokoinen sammalpeitteinen alue. Tämä tasanne ("piha") saattaa liittyä tervapirttiin. Kiukaan itä- ja koillispuolella suon reunaan laskevalla rinteellä on myös maarakenteita (ihmisen muotoilemilta näyttäviä tasanteita ja matalia painanteita), jotka saattavat liittyä muinaisjäännöskokonaisuuteen. Ne on sisällytetty kohteen rajaukseen.

Inventointikohde numero 7 Pirtinsalmenkankaat ja sille ehdotettu muinaisjäännösrajausta merkittynä punaisella viivalla peruskarttapohjalle, johon on lisätty rinnevarjoste. Tervahaudan eteläpuolella olevan kiukaan jäännöksen sijainti N 7136731 E 470506 on merkitty punaisella kolmiolla. Suunniteltu voimalapaikka numero 11 on noin 300 m päässä kohteen luoteispuolella.

Vasemmalla: Tervahauta kohteessa Pirtinsalmenkankaat näkyy laajana kumpareena kuvan keskellä. Tervahaudan kuopassa kasvaa lehtipuita. Kuvattu pohjoiseen. **Oikealla:** Tervahaudan halssi ja tervanlas-kukuoppa haudan kaakkoisreunalla, suolle laskevassa rinteessä. Kuvattu etelään. Kuvat: Antti Bilund.

Vasemmalla: Tervapirtin kiukaan jäännös kohteessa Pirtinsalmenkankaat on kuvassa etualalla keskellä. Kairauksessa syvemmällä kiviroykissä todettiin tulen pidon jälkiä. Taustalla oikealla näkyy tervahauta kohteen pohjoisosassa. Kuvattu pohjoisluoteeseen. **Oikealla:** Kiukas on kuvassa etualalla oikealla. Sen takana oikeassa reunassa näkyy tummana aivan kiukaan vieressä ole painanne. Kuvan keskellä on varvikon keskellä sammalpintainen tasanne kiukaan eteläpuolella. Kuvattu lounaaseen. Kuvat: Antti Bilund.

8 Siikalatva Iso Teerivaara

Mjtunnus: uusi kohde
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: työ ja valmistuspaikat, tervahauta

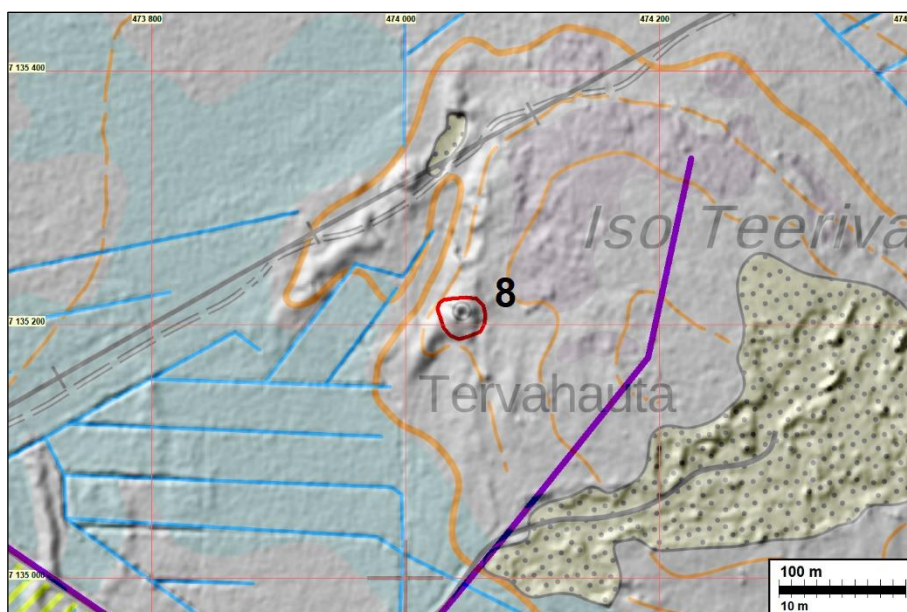
Koordin: N 7135207 E 474044

Tutkijat: Antti Bilund ja Jesse Keskinen inventointi 2023

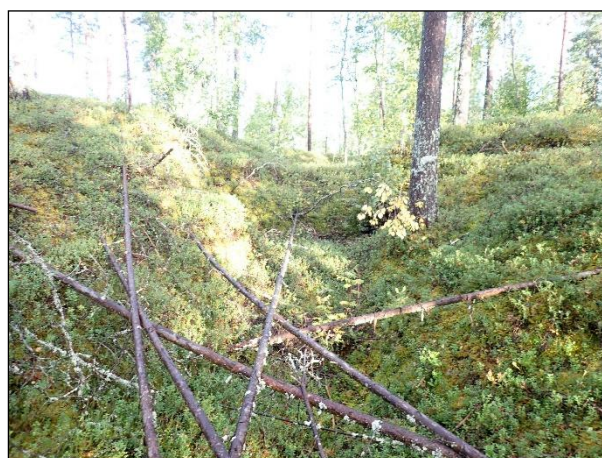
Vaikutus hankkeeseen: Lähin suunniteltu tie on 110 m päässä kaakossa.

Huomiot: Keskinen 2023: Tervahauta sijaitsee Iso Teerivaaran läntisessä rinteessä loivasti länteen laskevassa sekametsässä. Tervahaudan kuoppa on halkaisijaltaan noin 15 metriä ja syvyydeltään noin 2 metriä. Kuopan reunat ovat jyrkät. Kuoppaa ympäröi korkea valli, joka kohoo yli metrin ympäröivän maaston yläpuolelle. Valleineen tervahaudan halkaisija on noin 20 metriä. Läntisessä vallissa on havaittavissa

halssin jääne, joka ilmenee painaumanä. Vallin ulkopuolella on itä-länsisuuntaisen laskuojan jääne, jonka leveys on noin 2 metriä, pituus noin 7 metriä ja syvyys vajaan metrin. Tervahaudan vallit kasvavat koivua ja mäntyä.

Inventointikohde numero 8 Iso Teerivaara ja sille ehdotettu muinaisjäännösrajaus merkittynä punaisella viivalla peruskarttapohjalle, johon on lisätty rinnevarjoste. Suunniteltu tie on merkitty violetilla viivalla.

Vasemmalla: Tervahaudan Iso Teerivaara keskiosaa kuvattuna pohjoisvallilta eteläkaakkoon. **Oikealla:** Tervahaudan Iso Teerivaara laskuoja kuvattuna lännestä kohti tervahautaa. Kuvat: Jesse Keskinen.

9 Siikalatva Hautakangas

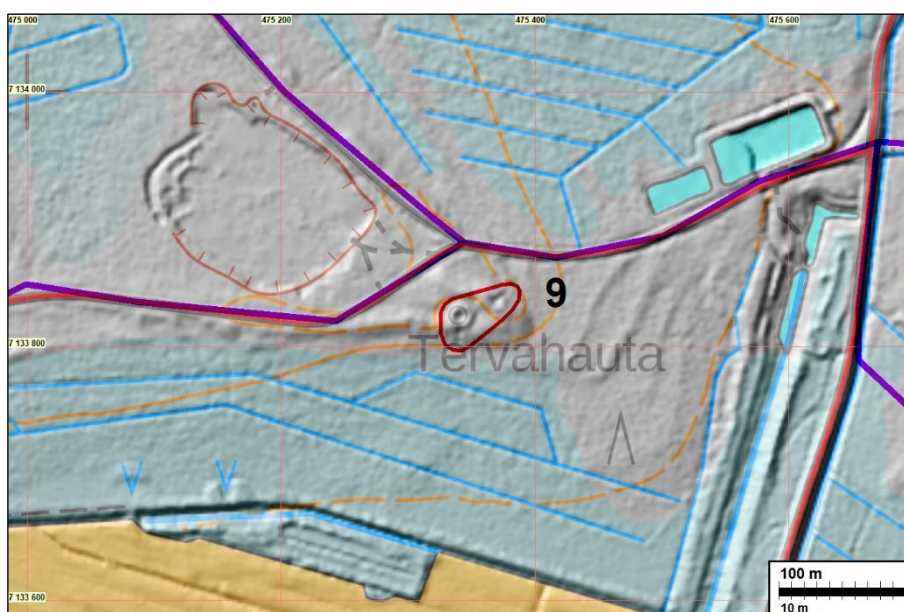
Mjtunnus: uusi kohde
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: työ ja valmistuspaikat, tervahauta

Koordin: N 7133823 E 475342

Tutkijat: Antti Bilund ja Jesse Keskinen inventointi 2023

Vaikutus hankkeeseen: Lähin suunniteltu tie on 20 m päässä pohjoisessa.

Huomiot: Keskinen 2023: Tervahaudat sijaitsevat Hautakankaan eteläpuolella, noin 50 metriä Navettakankaantiestä etelään. Maasto on suhteellisen tasaista mäntyä kasvavaa metsäkangasta. Lounaisemman tervahaudan kuoppa on muodoltaan suhteellisen laakea ja loivapiirteinen, halkaisijaltaan noin 11 metriä ja syvyydeltään noin metrin. Kuoppaa ympäröi leveä valli, joka kohoaa vajaan metrin ympäröivän maaston yläpuolelle. Valleineen tervahaudan halkaisija on noin 22 metriä. Eteläisessä vallissa on havaittavissa halssin jäännöksi ja vallin ulkopuolella on pohjois-eteläsuuntaisen laskuojan jäännöksi. Toinen tervahauta sijaitsee lounaisesta tervahaudasta noin 20 metriä koilliseen. Koillisemman tervahaudan kuoppa on muodoltaan suhteellisen jyrkkäreunainen, halkaisijaltaan noin 9 metriä ja syvyydeltään noin 1,5 metriä. Kuoppaa ympäröi valli, joka kohoaa noin metrin ympäröivän maaston yläpuolelle. Valleineen tervahaudan halkaisija on noin 16 metriä. Koillisessa vallissa on havaittavissa halssin ja lounas-koillisen suuntaisen laskuojan jäänteet.

Inventointikohde numero 9 Hautakangas ja sille ehdotettu muinaisjäännösrajausta merkittynä punaisella viivalla peruskarttapohjalle, johon on lisätty rinnevarjoste. Muinaisjäännökseen kuuluu kaksi tervahautaa, koordinaatit N 713823 E 475342 ja N 713836 E 475371. Suunnitellut tiet on merkitty violetilla viivalla.

Vasemmalla: Hautakankaan lounaisemman tervahaudan keskiosaa kuvattuna pohjoisvallilta eteläkaakkoon. **Oikealla:** Hautakankaan lounaisemman tervahaudan keski- ja itäosaa kuvattuna länsivallilta itään.

Kuvat: Jesse Keskinen.

Vasemmalla: Hautakankaan koillisemman tervahaudan keskiosaa kuvattuna länsivallilta itäkaakkoon.

Oikealla: Hautakankaan koillisemman tervahaudan keski- ja pohjoisosaa kuvattuna etelävallilta pohjoiseen. Kuvat: Jesse Keskinen

10 Siikalatva Kusineva 1

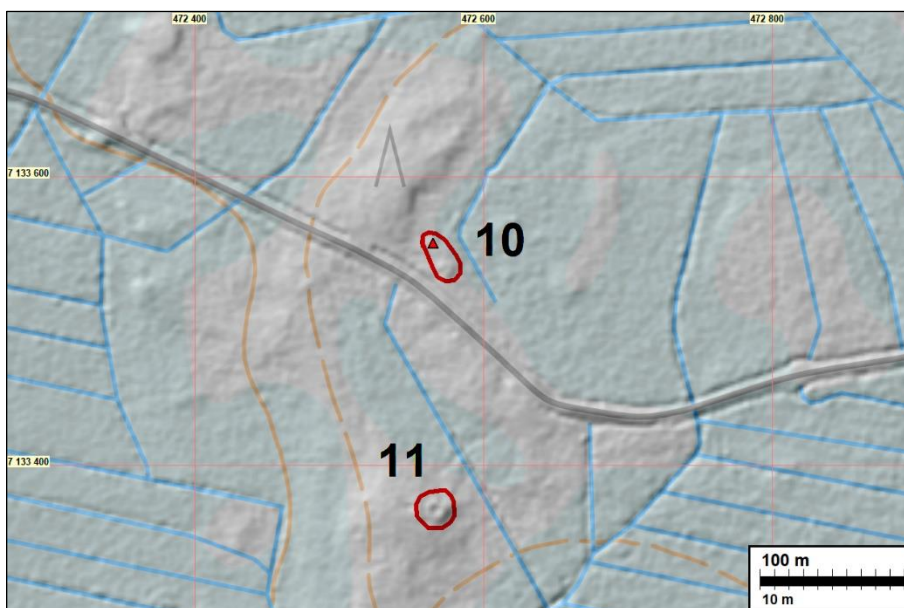
Mjtunnus: uusi kohde
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: työ ja valmistuspaikat, tervahauta

Koordin: N 7133536 E 472574

Tutkijat: Antti Bilund ja Jesse Keskinen inventointi 2023

Vaikutus hankkeeseen: Lähin suunniteltu voimalapaikka (voimala 15) on yli 700 m päässä koillisessa.

Huomiot: Keskinen 2023: Tervahauta sijaitsee noin 20 metriä Kusinevantiestä pohjoiseen suhteellisen aukealla mäntyä ja koivua kasvavalla metsäkankaalla. Tervahaudan kuoppa on muodoltaan suppilomainen, halkaisijaltaan noin 5 metriä ja syvyydeltään noin metrin. Kuoppaa ympäröi leveä ja matala valli, joka kohoaa noin puoli metriä ympäröivän maaston yläpuolelle. Valleineen tervahaudan halkaisija on noin 12 metriä. Lounaisessa vallissa on halssin jäännös, joka ilmenee painaumanäköinä. Tervahaudasta noin 20 metriä koilliseen sijaitsee kivistä ladotun tulisijan jäännös, joka liittyy tervahaudan yhteydessä sijainneeseen tervapirttiin. Tulisijan mitat ovat noin 2 x 2 x 0,5 metriä.

Inventointikohteet 10 Kusineva 1 ja 11 Kusineva 2 sekä niille ehdotetut muinaisjäännösrajaukset merkittynä punaisella viivalla peruskarttapohjalle, johon on lisätty rinnevarjoste. Kohteessa 10 tervahauta näkyy rinnevarjosteessa kohteen kaakkoisosassa. Sen luoteispuolella olevan kiu-kaan jäännöksen sijainti N 7133554 E 472564 on merkitty punaisella kolmiolla.

Vasemmalla: Tervahaudan Kusineva 1 keski- ja eteläosaa kuvattuna pohjoisvallilta etelään. **Oikealla:** Tervahaudan Kusineva 1 koillispuolella sijaitseva tulisijan jäännös kuvattuna etelästä pohjoiseen. Kuvat: Jesse Keskinen.

11 Siikalatva Kusineva 2

Mjtunnus: uusi kohde
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: työ ja valmistuspaikat, tervahauta

Koordin: N 7133369 E 472567

Tutkijat: Antti Bilund ja Jesse Keskinen inventointi 2023

Vaikutus hankkeeseen: Lähin suunniteltu voimalapaikka (voimala 15) on yli 800 m päässä koillisessa.

Huomiot: Keskinen 2023: Tervahaudan kuoppa on muodoltaan hyvin laakea, halkaisijaltaan noin 7 metriä ja syvyydeltään vajaan metrin. Tervahautaa ympäröi matala valli, joka kohoaa noin 0,5 metriä ympäröivän maaston yläpuolelle. Valleineen tervahaudan halkaisija on noin 15 metriä. Vallin koillisosassa on halssin ja laskukuopan jäännö, joka ilmenee matalana painaumanana.

Kartta kohteen [10 Kusineva 1](#) yhteydessä.

Vasemmalla: tervahauta Kusineva 2 kuvattuna koillisesta lounaaseen. **Oikealla:** tervahaudan Kusineva 2 keskiosaa kuvattuna länsivallilta itään. Kuvat: Jesse Keskinen.

12 Siikalatva Pienenpirtinkangas

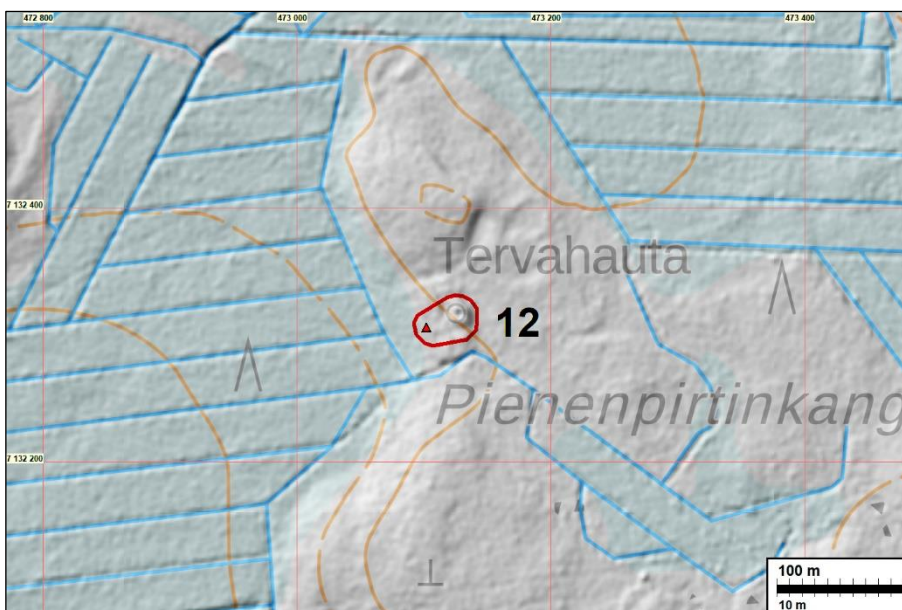
Mjtunnus: uusi kohde
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: työ ja valmistuspaikat, tervahauta

Koordin: N 7132316 E 473128

Tutkijat: Antti Bilund ja Jesse Keskinen inventointi 2023

Vaikutus hankkeeseen: Lähin suunniteltu voimalapaikka (voimala 18) on yli 800 m päässä koillisessa.

Huomiot: Keskinen 2023: Tervahauta sijaitsee Pienenpirtinkankaan luoteisosassa noin 1,4 km Vuolijoentiestä pohjoiseen. Tervahauta sijaitsee suhteellisen tasaisella koivua ja mäntyä kasvavalla metsäkankaalla. Tervahaudan kuoppa on suhteellisen jyrkkäreunainen, halkaisijaltaan noin 7 metriä ja syvyydeltään noin metrin. Kuoppaa ympäröi matala valli, joka kohoaa noin puoli metriä ympäröivän maaston yläpuolelle. Valleineen tervahaudan halkaisija on noin 15 metriä. Vallissa ei ole havaittavaa halssin tai laskukuopan jäännettä. Tervahaudasta noin 20 lounaaseen sijaitsee kivistä ladotun tulisijan jäännö, joka on mitoiltaan noin 3 x 3 x 0,5 metriä, ja liittyy todennäköisesti paikalla sijainneeseen tervapirttiin.

Inventointikohde numero 12 Pienenpirtinkangas ja sille ehdotettu muinaisjäännösrajaus merkittynä punaisella viivalla peruskarttapohjalle, johon on lisätty rinnevarjoste. Tervahaudan länsipuolella olevan kiukaan jäännöksen sijainti N 7132306 E 473101 on merkitty punaisella kolmiolla.

Vasemmalla: Tervahauta Pienenpirtinkangas kuvattuna pohjoisvallilta eteläkaakkoon. **Oikealla:** Tervahaudan Pienenpirtinkangas lounaispuolella sijaitseva kivistä ladotun tulisijan jäännöksiä kuvattuna luoteesta kaakkoon. Kuvat: Jesse Keskinen.

13 Siikalatva Tuohimaa 1

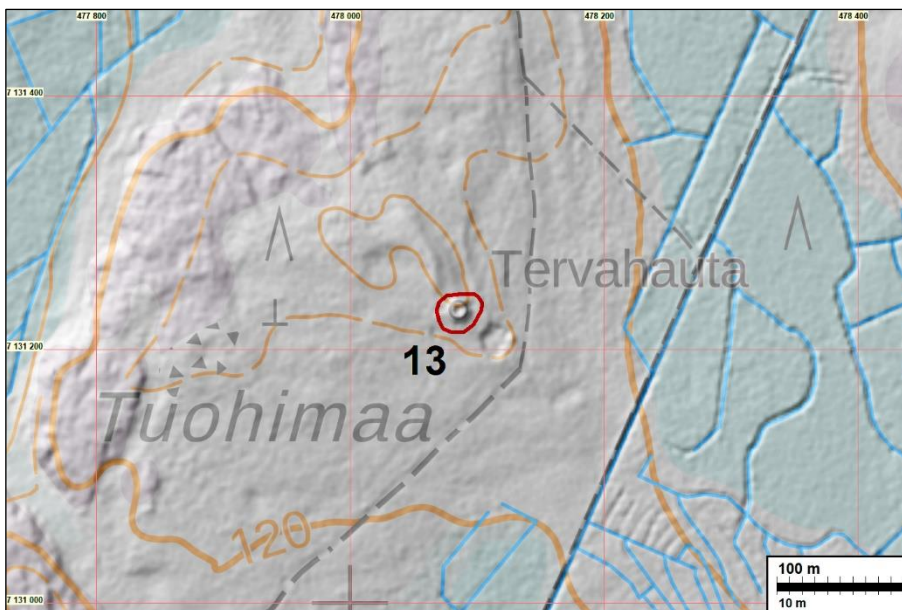
Mjtunnus: uusi kohde
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: työ ja valmistuspaikat, tervahauta

Koordin: N 7131229 E 478086

Tutkijat: Antti Bilund ja Jesse Keskinen inventointi 2023

Vaikutus hankkeeseen: Lähin suunniteltu voimalapaikka (voimala 22) on yli 700 m päässä pohjoisluoteesta.

Huomiot: Keskinen 2023: Tervahauta sijaitsee Tuohimaan korkeimman kohdan kaakkoispuolella noin 1,1 km Vuolijointiestä pohjoiseen. Maasto on koivua ja mäntyä kasvavaa metsäkangasta. Tervahaudan kuoppa on muodoltaan suppilomainen ja suhteellisen jyrkkäreunainen, halkaisijaltaan noin 9 metriä ja syvyydeltään noin metrin. Tervahautaa ympäröi leveä valli, joka kohoaa noin metrin ympäröivän maaston yläpuolelle. Valleineen tervahaudan halkaisija on noin 16 metriä. Koillisessa vallissa on havaittavissa halssin ja laskuojan jäännö. Laskuoja on lounas-koillinen suuntainen, noin metrin leveä ja 10 metriä pitkä.

Inventointikohde numero 13 Tuohimaa 1 ja sille ehdotettu muinaisjäännösrajaus merkittynä punaisella viivalla peruskarttapohjalle, johon on lisätty rinnevarjoste.

Vasemmalla: Tervahaudan Tuohimaa 1 keski- ja pohjoisosaa, kuvattuna eteläiseltä vallilta luoteeseen.
Oikealla: tervahaudan Tuohimaa 1 laskuoja kuvattuna koillisestä lounaaseen. Kuvat: Jesse Keskinen.

14 Siikalatva Tuohimaa 2

Mjtunnus: uusi kohde
 Status: kiinteä muinaisjäännös (sm)
 Ajoitus: historiallinen
 Laji: työ ja valmistuspaikat, tervahauta

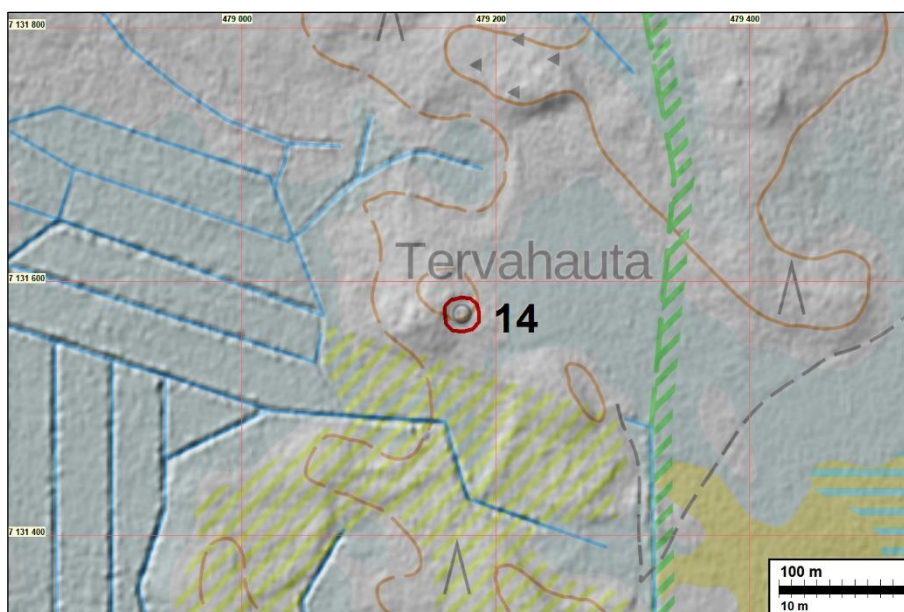
Koordin: N 7131573 E 479173

Tutkijat: Antti Bilund ja Jesse Keskinen inventointi 2023

Vaikutus hankkeeseen: Lähin suunniteltu tie on yli 400 m päässä luoteessa.

Huomiot: Bilund 2023: Kohde sijaitsee noin 50 m läpimittaisen matalan moreenikumpareen kaakkoisreunalla, loivasti kaakkoon viettävällä rinteellä. Ympäristössä on laajalti suomaastoa ja samanlaisia moreenikumpareita ja harjanteita. Maaperä kohteessa on hiekkamoreenia, joka on pinnalta kivikkoista varsinkin luoteessa kumpareen laella. Alue on äestetty muutamia kymmeniä vuosia sitten hakkuun jälkeen. Kumpareella kasvoi inventoinnin aikaan nuorta mäntymetsää. Harvennuksen jäljiltä maassa oli paljon kaadettuja puita.

Tervahaudan läpimitta vallin ulkoreunasta mitattuna on 16–18 m (vähän soikea, pitempi lounaasta koilliseen). Kuopan läpimitta on noin 8 m ja syvyys 100–120 cm. Kuopan profiili reunoilta hyvin loiva, keskellä on noin 2 m läpimittainen ja puoli metriä syvä jyrkkäreunaisempi osa. Valli on leveä ja ulkopuolelta matala, korkeus 50–80 cm. Tervahaudan ympärillä on joka puolella paitsi kaakossa vähintään 5 m leveä matala kaivanto, josta on ilmeisesti otettu maata tervahaudan valliin. Kaivannon ja myös tervahaudan vallin yksityiskotien havaitsemista vaikeuttaa se, että alue on hakkuun jälkeen äestetty. Äestysjäljet ulottuvat muutamissa kohdissa tervahaudan vallille. Kuoppa on kuitenkin ehjä. Tervahaudan ulkopuolella ei voi tunnistaa tervanlaskukuoppaa eikä halssin paikkaa. Tervahauta on niin vähän idässä ja etelässä olevan suon pinnan yläpuolella, että veden tulo kuoppaan on saattanut rajoittaa näiden syvyyttä. Myös maan kerääminen valliin haudan ympäristöstä kertoo tarpeesta korottaa haudan rakenteita ylöspäin. Rakenteen perusteella tervahauta on saattanut olla pohjasäiliöllinen.

Inventointikohde numero 14 Tuohimaa 2 ja sille ehdotettu muinaisjäännettörajaus merkittynä punaisella viivalla peruskarttapohjalle, johon on lisätty rinnevarjoste.

Vasemmalla: Tervahauta Tuohimaa 2 kuvattuna haudan ulkopuolelta. Etualalla näkyy haudan vallia ja turpeen jo peittämiä äestysjälkiä vallissa vasemmalla. Kuvattu etelälounaaseen. **Oikealla:** Tervahaudan kuoppa kuvattuna lounaisvallilta. Oikealla näkyy vallia rikkoneita äestysjälkiä. Kuvattu koilliseen. Kuvat: Antti Bilund.

Luonnonmuodostuma

15 Siikalatva Tuohimaa 3

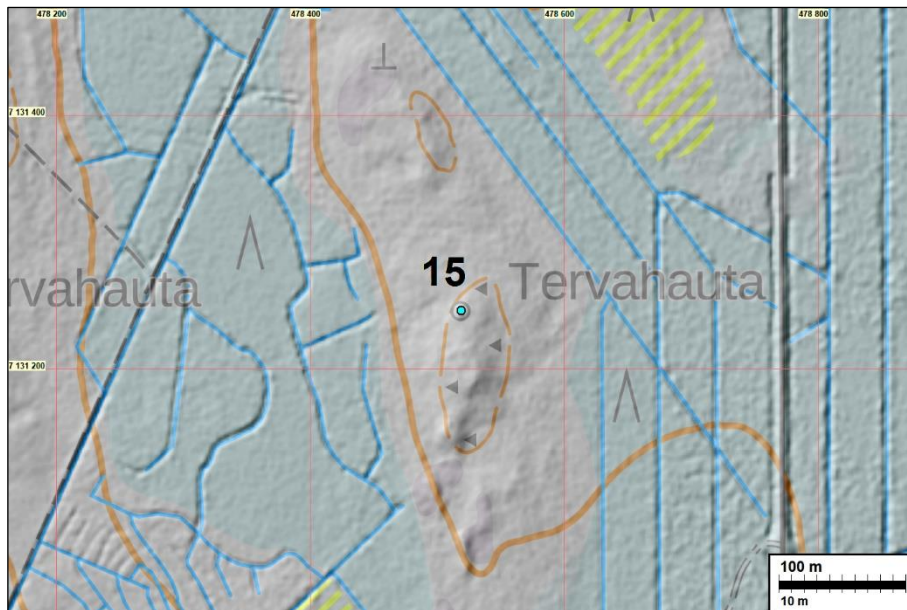
Mjtunnus: 1000031769
 Status: luonnonmuodostuma
 Ajoitus: -
 Laji: luontainen kuoppa kivikossa (peruskartassa tervahauta)

Koordin: N 7131246 E 478519

Tutkijat: Antti Bilund ja Jesse Keskinen inventointi 2023

Vaikutus hankkeeseen: Ei suojelukohde. Ei vaikutusta hankkeeseen.

Huomiot: Keskinen 2023: Tarkastettiin peruskarttaan tervahaudaksi merkitty kohde, jota ei ollut merkitty muinaisjäännösrekisteriin. Kohde sijaitsee Tuohimaan itäosassa noin 250 metriä Kattilasalmentiestä länteen. Kohde koostui kuopasta louhikossa ja suurista luonnonkivistä. Tarkastuksen perusteella on perusteltua sanoa, että kohde ei ole tervahauta, eikä sillä vaikuta olevan muutakaan arkeologista relevanssia.

Inventointikohde numero 15 Tuohimaa 3 (luonnonmuodostuma, ei suojelukohde) merkittynä turkoosilla pallolla peruskarttapohjalle, johon on lisätty rinnevarjoste. Paikalle on peruskartassa merkitty tervahauta, jota ei ole olemassa.

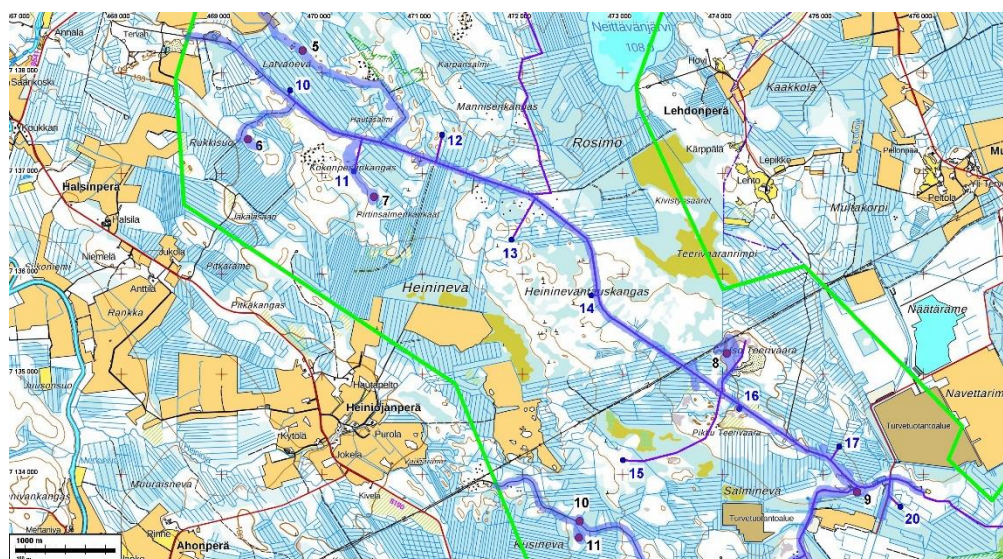
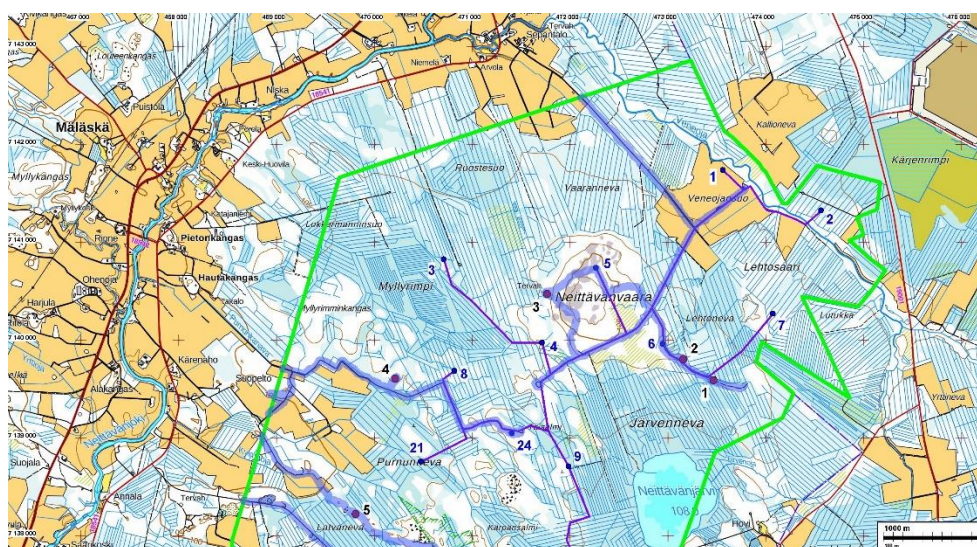
Kuvassa peruskartalla tervahaudaksi merkitty kohde, joka osoittautui suurista kivistä ja louhikossa sijaitsevista kuopista koostuvaksi luonnonmuodostumaksi. Kuvaussuunta kaakosta luoteeseen. Kuva: Jesse Keskinen.

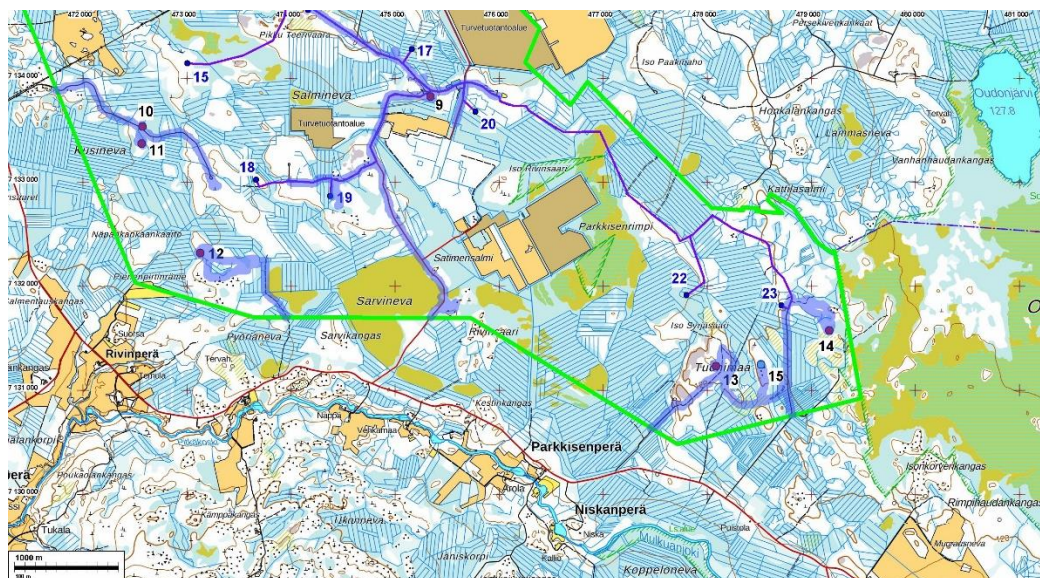
Liite raporttiin Siikalatva Neittävänvaara tuulipuiston hankealueen arkeologinen inventointi.

Maastossa katsotut (tarkastetut) alueet

Sinisellä on merkitty ne alueet mitkä voi tulkita katsotuksi eli tarkastetuksi (riippuen termin määritelmästä – termillä ei ole yleistä eikä standardoitua määritystä, joten ”tarkastettu alue” käsite on subjektiivinen). Paikoin katse on voinut osua kauemmaksi ja haravoida maastoa tarkemmin, paikoin lähemmäksi ja epätarkemmin. Paikoin aikaa käytettiin jollain maastonkohdalla ja taipaleella enemmän, paikoin kuljettiin ripeästi maastoa katsellen. Joissain maastonkohdissa tehtiin koekuoppia tai kairanpistoja ja intensiivistä silmänvaraista havainnointia, ja joissain paikoin keskityttiin hankalassa maastossa etenemiseen. Karttaa on siis tulkittava suuripiirteisesti. Sitä ei voi tulkita niin, että kaikki tarkastetuksi merkittyjen alueiden jäännökset on havaittu. Kartta on tehty museoviranomaisten vaatimuksesta, heidän hallinnolliseen käyttöönsä.

Koko alue on tarkastettu laserkeilausaineiston, maastokarttojen ja ilmakuvien avulla. Maastossa on katsottu tunnettujen kohteiden lisäksi ne kohdat ja alueet, joista on arvioitu mahdolliseksi joidain arkeologisesti mielenkiintoista löydettävän, sekä maastot matkalla sellaisille kohdille ja sellaisia maastoja etsittäessä.

Vaala Honkalankangas Siikalatva Neittävänvaara Tuulivoimahankkeitten v. 2022 ja 2023 arkeologisten inventointien täydennysselvitys 2025

Timo Jussila

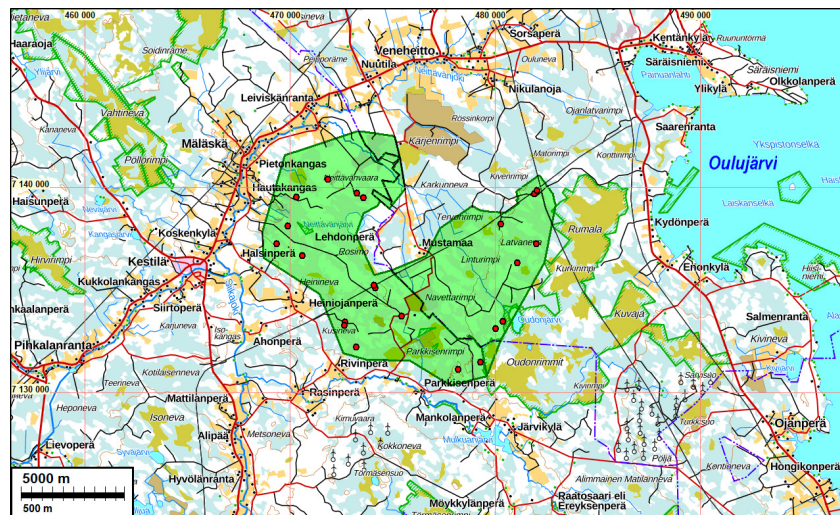
Tilaaaja: VALOREM Energies Finland Oy

Sisältö

Perustiedot	2
Kartat	3
Selvitys	6
Lähteet	7
Uusi kohde.....	8
Siikalatva Iso Teerivaara 2.....	8

Perustiedot

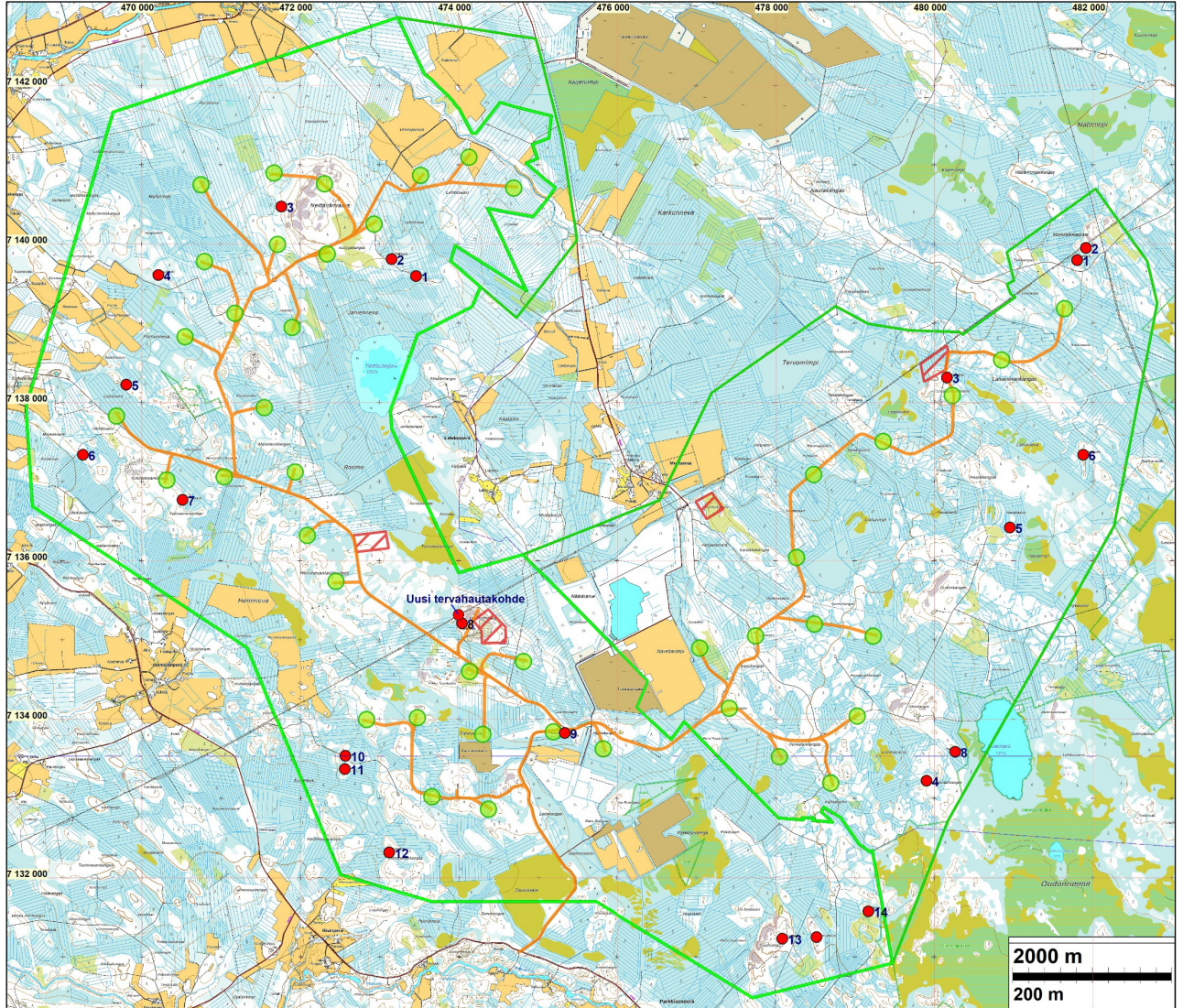
- Alue:** Vaalan Honkalankankaan ja Siikalatvan Neittävänvaaran tuulivoimapuistojen aiempien inventointien jälkeen muuttuneet voimalapaikat, huoltotiet ja sähköasemavaihtoehdot.
- Tarkoitus:** Selvittää 5 p lidaraineiston ja maastokartan sekä jossain määrin ilmakuvien avulla onko alueella vielä havaitsemattomia muinaisjäänköksiä sekä arvioida tarkastamattomien voimalapaikkojen ja sähköasema-alueiden ja uusien teiden arkeologisen potentiaali ja maastotarkastuksen tarve.
- Maastotyö:** ei maastotyötä, arkistotyö kesäkuun alussa 2025.
- Tilaaja:** VALOREM Energies Finland Oy
- Aiemmat tutkimukset:** Bilund al. 2023 inventointi (Neittävänvaara ja sähkönsiirtolinjat) ja 2022 (Honkalankangas).
- Tekijä:** Timo Jussila, Mikroliitti Oy
- Tulos:** Lidaraineistosta havaittiin yksi ennestään havaitsematon tervahauta, joka sijaitsee Neittävänvaaran tuulipuiston alueella, sen halki kulkevan voimajohtolinjan alla, 200 m etäisyydellä sähköaseman suunnittelualueesta. Tervahaudan kohdalle ja lähelle ei ole suunniteltu rakentamista. Tervahauta ei ole hankkeen takia uhan alainen. Uusilla ja tarkastamattomilla voimalapaikoilla ja tielinjoilla ei laserkeilausaineiston perusteella sijaitse mitään arkeologisesti mahdollisesti kiinnostavaa. Myöskään hankealueilla ylipäätään ei havaittu mitään uutta ja aiemmin havaitsematonta arkeologisesti kiinnostavaa, kuin em. tervahauta. Nyt tehtyjen ja aiempien maastohavaintojen perusteella en pidä alueen arkeologista maastotarkastusta tarpeellisena.

Hankealueet vihreällä, muinaisjäänkökset punaisiin palloin (yksi kivikautinen asuinpaikka, muut tervahautoja).

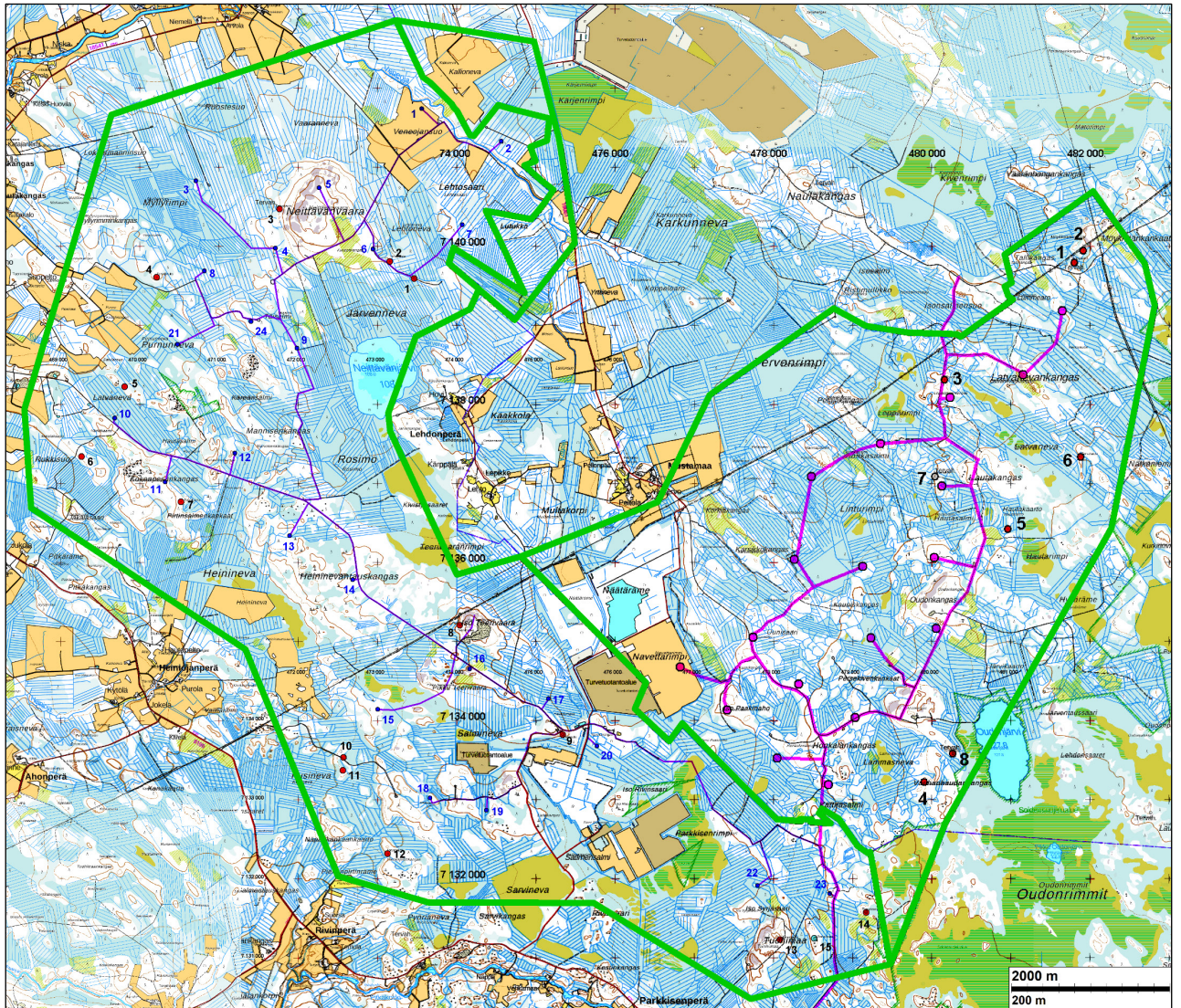
Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa. Yleiskartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta v. 2023. Lidarvisualisoinnit on laadittu kesällä 2021 keilatusta Maanmittauslaitoksen laz -aineistosta. Muinaisjäännösrekisteri on tarkastettu 3-4/2024.

Kartat

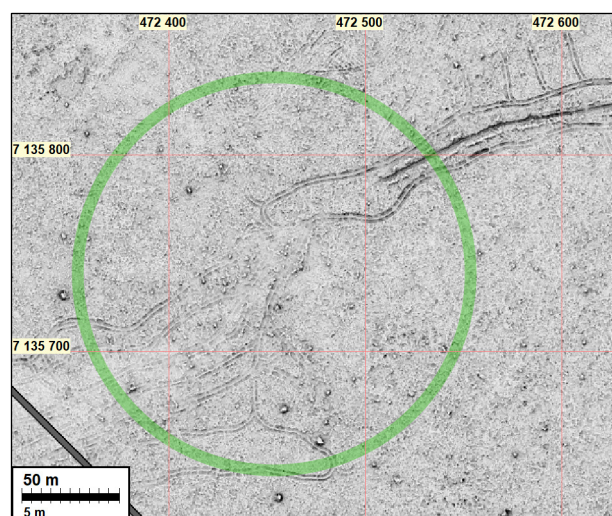
Nykyinen v. 2025 suunnitelma

Muinaisjäännökset kirkkaan punaisin palloin ja v. 2022 ja 2023 raporttien kohdenumeroin. Honkalankangas sijaitsee Vaalan kunnan puolella Neittävänvaaran itäpuolella, raja tuulipuistojen välillä on kunnanrajan kohdalla. Ruskealla viivalla uudet huoltotiet. Voimalapaikat vihreillä palloilla, joiden halkaisija 200 m. Punaisella viivoituksella sähköasemien alueet.

Vanha, inventointien aikainen suunnittelutilanne. Yhdistelmä vuosien 2022 ja 2023 inventointien raporttien yleiskartoista, jossa voimalapaikat ja uudet tiet sinisellä ja sinipunaisella. Muinaisjännökset punasin palloin ja raportin kohdenumeroin.

This figure is an aerial photograph of a coastal area, likely a beach or dune system. A green circle is drawn on the image, highlighting a specific region of interest. The image is overlaid with a coordinate grid. The grid lines are labeled with values: 7 140 000, 472 300, 472 400, 7 139 900, and 7 139 800. In the bottom left corner, there is a scale bar indicating 25 m and 2.50 m.

Voimalapaikka Neittävänvaaran eteläreunalla missä voimakas metsäpohjan laikutus tasaisella maalla ja Heininnevantauskankaan itäpuolella, missä kivikkoista maastoa.

Selvitys

Valorem Energies Finland Oy on suunnittelemassa tuulipuistoa Siikalatvan länsiosaan Kestilän länsipuolelle (Neittävänvaara). Hanke ulottuu Neittävänvaaran eteläosassa sen itäpuolelle, Vaalan kunnan puolelle, Honkalankangas nimisenä tuulipuistona.

Honkalankankaan kaava-alue inventoitiin vuonna 2022 (Bilund & al, Mikroliitti Oy, tilaaja Megatuuli Oy) ja Neittävänvaara vuonna 2023 (Bilund & al, tilaaja Enersense Wind Oy). Näiden tuulipuistojen yhteiset ulkoiset sähkönsiirtolinjat inventoitiin erikseen v. 2023 (Bilund & al.).

Näiden inventointien jälkeen, vuonna 2025, tehtiin muutoksia voimalasijoituksiin ja niiden uusiin huoltotielinjauksiin. Valorem Energies Finland Oy, jolle hanke nyt kuuluu, tilasi hankealueiden arkeologisen inventoinnin täydennysselvityksen Mikroliitti Oy:ltä, jossa on tarkoitus selvittää aiemmin maastossa tarkastamattomien uusien voimalapaikkojen ja tielinjojen arkeologinen potentiaali ja selvittää onko uusi maastotarkastus tarpeellinen. Vuoden 2022 Honkalankankaan inventoinnissa ei ollut käytettävissä maanmittauslaitoksen tarkkaa 5 p laserkeilausaineistoa. Se tuli yleisesti hankittavaksi vasta talvella 2023, vaikka keilaus oli tehty jo kesällä 2021. Vuonna 2022 aluetta tarkasteltiin silloisella 0,5 p/m² laserkeilausaineiston avulla. Laserkeilausaineiston tarkastelun tukena käytettiin maastokarttoja ja paikoin Mml:n ilmakuvia.

Nyt tarkastelin kumpaakin aluetta aluetta Mml:n 5p lidaraineistosta laadituista maastomalleista tehtyjen, erilaisten visualisointien avulla (rinnevarjosteita ja sky view factor -malli). Kävin läpi koko hankealueen ja erityisen tarkasti rakennettavat maastot. Alueelta löytyi yksi tervahauta, jota ei oltu havaittu aiemmissa inventoinneissa. Se sijaitsee Neittävänvaaran alueella, alueen poikki kulkevan voimajohtolinjan alla. Vuonna 2023 inventoija kulki n. 40 m etäisyydeltä sen ohi, sitä tiheän kasvillisuuden seasta havaitsematta. Sitä ei tuolloin havaittu epätarkemmasta lidarista.

Muutoin uudet ja tarkastamattomat tiet ja voimalapaikat sijoittuvat maastoihin, joissa ei ole minäkäänlaista arkeologista mielenkiintoa, aiempien maastotöiden havaintojen (keskustelin asiasta aiemmat inventoinnit tehneen hra Bilundin kanssa) ja nyt tehdyn 5 p laserkeilausaineiston tarkastelun perusteella. Lähes kaikki tarkastamattomat voimalapaikat ja tiet sijoittuvat vanhaan suohon, nyt ojitettuun, tasaiseen suometsään. Se on koko alueen vallitseva maastotyyppi.

Aiemmissa inventoinneissa pyrittiin löytämään alueelta kivikauden kannalta mielenkiintoisia maastoja ja niitä tuolloin käytiinkin läpi (mm. hiekkakuoppien liepeet). Neittävänvaarasta löytyi tuolloin yksi kivikautinen asuinpaikka (kohde nro 1). Alueelle tyypilliset muinaisjäännökset – terva- ja hiilihaudat ja -miilut – erottuvat yleensä hyvin laserkeilausaineistosta, jos ei aina selkeästi niin kuitenkin epäilyjä herättävästi. Samoin eri visualisoinneilla voi melko hyvin arvioida kivikaudelle sopivia ja sopimattomia maastoja. Nyt lidaraineistosta ei siis havaittu hankealueella yhtä tervahautaa lukuun ottamatta mitään arkeologisesti mahdollisesti mielenkiintoisia rakenteita ja maastoja jo aiemmin havaittujen lisäksi.

Nyt havaittu tervahauta sijaitsee voimajohtolinjan alla 200 m suunnitellusta sähköasema-alueesta luoteeseen, vanhan hiekkakuopan kupeessa, Iso Teerivaaran luoteisreunalla. Tämä tervahauta on niin etäällä mahdollisesta sähköasema-alueesta, että tuulipuistohankkeesta ei ole sille uhkaa eikä muuta haitallista vaikutusta. Arkeologin maastossa tarkastamattomana tämä tervahauta on viralliselta statukseltaan ”mahdollinen muinaisjäännos”. Sen vaikutus maankäyttöön on kuitenkin aivan sama kuin on kiinteän muinaisjäännöksen, mikä se olisi, jos arkeologi sen olisi paikan päällä nähnyt. Nykyinen status ”mahdollinen muinaisjäännos” on hankala siinä tapauksessa, että tervahauta olisi uhanalainen ja se haluttaisiin poistaa arkeologisin tutkimuksin, koska kajoamislupaa ei voi hakea kuin kiinteille muinaisjäännöksille. Mutta koska tervahauta ei ole uhanalainen eikä sen poistamiselle ole tarvetta, on sen suojelun sekä hankkeen kannalta ny-

kyinen status riittävä. Mielestäni tervahautaa ei ole syytä erikseen tässä vaiheessa maastossa tarkastaa – vasta tarvittaessa. Se on kuitenkin nyt tiedossa ja voidaan ottaa maankäytössä huomioon.

Mainittakoon että tervahautakohteita tunnetaan Muinaisjäännösrekisterissä (10.8.2025) kaikkiaan lähes 36 000 (9 kohdetta neliökilometrillä, merialueet poisluettuna) joista 6115 kohdetta on arkeologin paikan päällä tarkastamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Yhdellä kohteella voi olla useita tervahautoja. Tervahauta on maamme yleisin arkeologinen kohdetyyppi, ja aivan ylivoimaisen yleinen, jos sen suhteuttaa tyyppin n. 500 vuoden käyttöaikaan (useimmat ovat halssillisia ja ajoittuvat 1800-luvulle). Voidaan siis perustellusti kysyä, mikä on halssillisen tervahaudan tutkimus- ja suojeluarvo sekä -tarve, kun vielä otetaan huomioon yksittäisen tervahaudan kansakunnalle aiheuttamat kulut, jotta se voidaan muinaisjäännökseksi todeta ja mitä sen suojelu sitten jatkossa aiheuttaa.

Tulos: Tuulivoimapuistojen kaava-alueilla on siis nyt kaikkiaan 23 muinaisjäännöstä (yksi kivikautinen asuinpaikka, muut halssillisia tervahautoja) ja näistä yksi on arkeologin tarkastamaton tervahauta mahdollisena muinaisjäännöksenä.

Tervahauta Honkalankangas nro 3 sijaitsee aivan suunnitellun uuden huoltotien kohdalla. Tervahauta Neittävänvaara 9 sijaitsee n. 50 m parannettavasta tiestä ja n. 140 m voimalapaikan keskipisteestä. Muut kohteet sijaitsevat niin etäällä rakennettavista maastoista, että hankkeesta ei aiheudu niille uhkaa.

10.8.2025

Timo Jussila

Lähteet

Bilund ja Hemminki 2022 / maaliskuu 2023: Vaala Honkalankangas tuulipuiston hankealueen arkeologinen inventointi 2022. Versio 2, jossa huomioitu hankealueen rajauksen muutos vuonna 2023. Mikroliitti Oy.

Bilund ja Keskinen 2023: Siikalatva Neittävänvaara tuulipuiston hankealueen arkeologinen inventointi 2023. Mikroliitti Oy

Bilund, Timo Jussila, Keskinen ja Sepänmaa: Honkalankankaan ja Neittävänvaaran tuulipuistojen voimajohtolinjausten arkeologinen inventointi 2023. Mikroliitti Oy

Uusi kohde

Siikalatva Iso Teerivaara 2

Raporttia viimeistellessäni elokuussa 2025 huomasin, että tämä tervahauta on merkitty kesäkuussa 2025 muinaisjäännösrekisteriin havaintokohteena, jolla on nimi ja muinaisjäännöstunnus. Havaintokohteissa on kyseessä tekoälyn lidaraineistosta paikantama kohde, jota arkeologi ei ole maastossa nähnyt.

Mjtunnus: 1000083528

Status: mahdollinen muinaisjäännös / havaintokohde

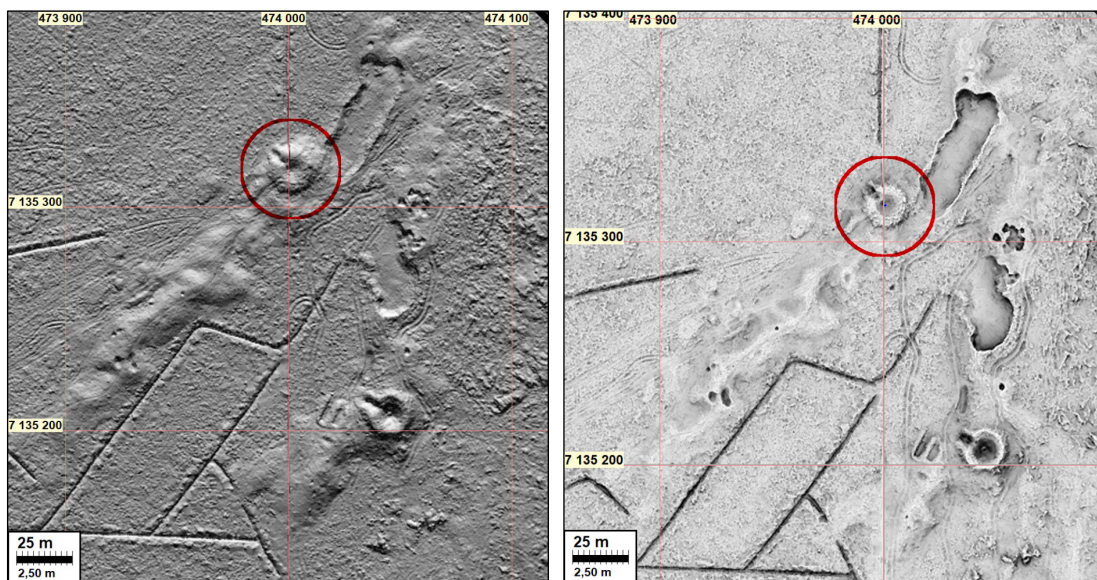
Ajoitus: historiallinen

Laji: tervahauta

Koordin: N 7135316 E 474001.

Tutkijat: Jussila 2025, lidaraineiston tarkastelu. Ikäheimo & Kotkajärvi 2023, etätarkastus

Huomiot: Paikalla on tervahauta, halkaisija 20 m vallin ulkoreunoilta mitattuna, halssi kak-koon.

Tervahauta laserkeilausaineistosta laaditussa rinnevarjosteessa, jossa korkeuseroja korostettu ja sky view factor mallissa. Tämän tervahaudan eteläpuolella on tervahauta Neittävänvaara 8.

